

ГАЗЕТА
1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 266-267 (20-834)

1990 йил 21 ноябрь, чоршанба

Баҳоси 4 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЁТИ

Воқеалар,
янгиликлар,
хабарлар

ДАВР ТАШАББУС ВА МАСЪУЛИЯТНИ ТАҚОЗО ЭТМОҚДА

Ўзбекистон ССЖ Президенти хузуридаги
Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидан

● Маълумки, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг учинчи сессияси «Ўзбекистон ССЖда ижроия ва бошқарув ҳокимияти тузилмасини такомиллаштириш ҳамда Ўзбекистон ССЖ Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонунни қабул қилди. Ана шу Қонун ҳужжатига мувофиқ Ўзбекистон Совет Социалистик Ҷумҳуриятининг Президенти ўзининг 15 ноябрь Фармони билан Вазирлар Маҳкамаси тузилмасини тасдиқлади. Вазирлар Маҳкамаси Раиси ўринбосарларининг шахсий таркибини белгилаб берди.

Ҷумҳурият Президенти хузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг биринчи мажлиси 19 ноябрь кuni бўлиб ўтди.

Мажлисада вазирликлар, идоралар, марказий муассасалар, концернлар, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарнинг раҳбарлари, жамоат ташкилотлари ва оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этдилар.

И. А. Каримов Маҳкама Раиси ўринбосарларини таъинлаштириб, янги ижроия идораси ўз фаолиятини бошлаётган вазиятни таърифлади, ҳеч кечиктирмай ҳал этилишни талаб қилаётган навбатдаги ва истиқболдаги вазифаларни баён этиб берди.

Ижодий ташаббус ва чинакам ишчанликни давлат иттифоқини мустақамлаш билан, барча даражадаги раҳбарларнинг тошпирилган иш жаҳаси учун шахсий жавобгарлигини ошириш билан ушбу боғлашга алоҳида эътибор қаратилади.

Маҳкама тузиллишини ижроия ҳокимиятининг янги вазифалари тақозо этди. Чунонинг, унинг таркибиди Ўзбекистон халқ хўжалигининг, ижтимоий соҳа ва маданиятининг асосий комплексларига мос келадиган тузилмалар ташкил этилди.

Президент комплексларнинг вазифаларини, улар ишининг асосий қондаларини таърифлаб берди, Ҷумҳуриятнинг хўжалик ва ижтимоий-маданий қурилишининг аниқ тармоқларини қамраб оладиган барча соҳалари ўзаро боғлиқлигини алоҳида таъкидлади.

Бу эса барча ресурслардан самарали фойдаланиш учун, юксак ва барқарор натижаларга эришиш учун комплексларнинг тул масъулиятини тақозо этди. Аини пайтда инсон тўғрисида, халқ манфаатлари ҳақида, Ҷумҳуриятнинг истиқболли тўғрисида ғамхўрлик

ватланди ва маъқуллади. Янги тузилма қўшимча имкониятларни излаб топишга ва уни ишга жалб этишга қўмаклашди, бозор муносабатларига ўтишни тезлаштириш ва енгиллаштиришга, иқтисодиётнинг мавжуд тармоқларини ривожлантириш ва янгиларини вужудга келтиришга, халқ фаровонлигини оширишнинг пухта негизини яратишга ёрдам беради, деб таъкидланди. Шу муносабат билан аниқ-равшан истак ва тақлифлар айтилди. Ҷумладан, вазирликлар ва идоралар фаолиятида хўжалик ҳисоби қондаларини амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Ҳокимият тузилмасини такомиллаштириш тўғрисидаги Ўзбекистон ССЖ Қонунда кўзда тутилганидек, Ҷумҳурият Президенти хузурида ягона идора ташкил этилди. Унинг вазифаси — турмушининг турли соҳаларидаги ишларнинг аҳолини чуқур таҳлил этишдан, аниқ тақлифлар киритишдан, ҳукумат қарорлари, аниқсиз Ўзбекистон ССЖ Президентининг Фармонлари сўзсиз ва аниқ бажарилиши учун ўз вақтида таъсирчан назоратни таъминлашдан иборат.

Мажлисада комплекслар раҳбарларига ва Маҳкамага 1990—1991 йилнинг қиш даврида озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмолчи моллари билан таъминлаш тўғрисидаги қарор лойиҳасини икки ҳафта муддат ичида тайёрлаш ва Вазирлар Маҳкамасига тақдим этиш вазифаси топширилди. Шунингдек, Ҷумҳурият шарҳлари ва қишлоқларнинг электр қуввати ҳамда иссиқлик билан таъминлашни тартибга солишга доир тадбирларни ҳам ишлаб чиқиш тақлиф этилди.

Бу ҳужжатларнинг ҳаммасини махсус тузилган комиссия қўриб чиқади ва тақлифларни Ўзбекистон ССЖ Президентига тақдим этади.

Мажлисада Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури
Ҷумҳуриятнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини,
ижтимоий адолатни, маънавий янгилашни, Ўзбекистон
ССЖдаги барча миллат ва элатлар учун муносиб турмуш
шароитини таъминлашга қаратилгандир.

(ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING
ҲАРАКАТ ДАСТУРИ ЛОЙИҲАСИДАН).

● Вилоят партия қўмиталари
биринчи котиблари йўқламаси

КПСС XXVIII съезидан кейинги дастлабки ойлар ўтиб бормоқда. Маълумки, съездеда мамлакатимиз ва жамиятимизда тулланиб қолган жуда кўп муаммолар ҳақида фикрлашиб олинди. Қайта қуришни чуқурлаштириш, мамлакатимизда қудратли ҳуқуқий давлатни барпо этиш, иттифоқдош ва мухтор Ҷумҳуриятлар суверенитетини кучайтиришга қаратилган махсус қарор ва резолюциялар қабул қилинди. Иқтисодиётни соғломлаштириш, бозор иқтисодиёти муносабатларини жорий этиш,

Иқтисодий мустақиллик—
сиёсий мустақиллик асоси

мулкчиликнинг турли шаклларида фойдаланиш, одамларнинг ижодий меҳнати ва ташаббускорлигига кенг йўл очиш юзасидан қатор фойдаланиш тақлифлари сўрилди. Қайта қуриш, ошкоралик жараёни иқтисодиётимиздаги муаммоларга зийрак кўз, тийрак ақл билан қараш имконини берди. Хатоларни билиш; тан олиш эса у-

Ғ. ФОЗИЛОВ,

Фаргона вилояти партия комитетининг
биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Кенгашининг раиси.

га яна қайта йўл қўямасликини ўргатади. Бир мисол: КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил март Пленумида ғалати бир факт тилга олинди. Полтава шаҳридаги улкан тўқимачилик корхонасига меҳнат ресурслари етишмаслиги тўғрисида олис Вьетнамдан ишчилар келиб ишлашар экан. Албатта, чет элдан ишчилар тақлиф қилиш, уларга тил, касб ўргатиш, жой билан таъминлаш арзонга тушмайди. Худди шу корхонага ҳам ашё асосида муаммоси мана-мана деб турган ўрта Осиёдан таъин борилади. Томчида қуёш акс этганидек, мана шу кичик мисолда турғунлик йиллари иқтисодиётини бошқаришда йўл қўйилган жиддий хатолар, айрим Ҷумҳуриятларга кўпроқ ҳам ашё базаси сифатида қараш, иқтисодий масалаларни ҳал этишдаги ноумтаносиблик ақлоқ кўриниб турибди.

У кичи бу корхонани ҳам ашё, ишчи кучи, бошқа шарт-шароитлар етарли бўлган жойда ашё, аксинча, ишчи кучи ва ҳам ашё мингглаб чакиринг олдидан келтирилмаган регионда қуриш мантқиқга тўғри келмайдими? Бироқ узоқ йиллар давомида иқтисодиётни планлаштириш ва бошқаришда ана шундай ҳолларга йўл қўйиб келинди. Унинг оқибатлари эса ўзини кўрсатяпти. Фаргона вилоятида ҳар йили ярим миллион тонадан зиёд пахта етиштирилади. Ишчи кучи керагича. Аммо бу ерда пахта толасидан тайёр ил-газлама ишлаб чиқариладиган битта ҳам йирик корхона йўқ. Аини пайтда аҳоли ўта зич joyлашган вилоят учун номақбул бўлган катта-катта кимё корхоналари барпо этилган.

Ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг сустлашуви, демографик муаммоларни ҳал

етишга юзак ёндашиш бу борадаги зиддиятларнинг кучайишига олиб келди. Ўтган йилнинг май-июнь ойларида бўлиб ўтган воқеалар иқтисодиётни ривожлантиришда тутилган нотўғри йўлни оқибатлари нимага қарай олиб келишини кўрсатди. Фаргона фокиалари ҳаммамиз учун аччиқ сабоқ бўлди. Қайта қуриш, ошкоралик тўғрисида ижтимоий-сиёсий ҳаётда янги кўчлар пайдо бўлди. Табиати, миллий ифтихорни муҳофаза қилиш, тарихий меросни сақлаб қолиш, иқтисодиётни яхшилаш каби олижаноб шiorлар кўтариб чиқилди. Аммо норасмий ташкилотларнинг айрим вакиллари амалий фаолиятда воқеликни бузиб қўратиш, қуруқ ваъдалар, асоссиз айбашлар билан халқни партияга, Совет ҳокимиятига қарши қўйишга уринишляпти. Иқтисодиётимизда вужудга келган танглик учун барча айб партияга агардирлиб, жамиятни бошқаришга КПСС қодир эмас, деган фикрни тарқатишга ҳаракат қилишляпти. Шу билан бирга Ҷумҳурият, вилоят партия ташкилотлари олиб бораётган амалий ишлардан кўз юмашга уринишляпти.

Бундай шароитда Фаргона коммунистлари учун партиянинг обрўсини мустақамлаш, бошлангич партия ташкилотларининг коллективдаги ва аҳоли яшаш жойларидаги ишлари мазмунини янгилаш ҳамда самарадорлигини ошириш биринчи талдаги вазифа бўлиб қолди. Шу билан бирга жамиятимиздаги барча соғлом кучлар билан иқтисодий-маданий ривожланишни жадаллаштиришда ҳамкорлик сари қадам қў-

(Давоми иккинчи бетда).

Тошкент дорилфунунининг талабалари, ўқитувчилари, бутун жамоасига

Азиз ўртоқлар!

Тошкент давлат дорилфунуни ташкил этилганлигига 70 йил тулиши муносабати билан бу олий илмгоҳнинг муаллим ва профессорларини, талабаларини, каттадан-кичик барча ишчи-хизматчиларини чин кўнгилдан табриқлайман. Бу сани нишонлашга келган азиз меҳмонларимизни ҳам муबारакбод этаман.

Владимир Ильич Ленин номи билан аталган бу илм даргоҳи Туркистондаги янгича услуб ва йўналишдаги муаллим ўқув юртларининг ilk қаддиргоҳидир. У ўз фаолиятида қадимий Ўрта Осиё ва жаҳон илмининг энг табаррук анъаналарини давом эттирмоқда ва бойитмоқда.

Оилада тўғри фарзанднинг ўрни ҳам, масъулият ҳам ўзгача бўлади. Не бахтки, Тошкент дорилфунуни ана шундай тақдирга мушарраф.

Ҷумҳуриятимиздаги ўнлаб илм масканлари ва олий ўқув юртлари бевосита шу дорилфунун полалонларидир. Уларнинг аксарияти ҳозирги кунда катта нуфузга эга. Шу маънода дорилфунун тўғри юртимиздаги барча ўқув юртларининг, борики, бутун Ҷумҳуриятимизнинг ҳам ўзига хос байрами десак янгилимаймиз.

Ўтган йиллар давомида дорилфунунда тарбия топган мутахассислар наинки Ўзбекистон, балки бутун Ўрта Осиё ва Қозонистон ҳамда бошқа Ҷумҳуриятлар халқ хўжалиги, фан ва маданияти ривожига ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшди ва қўшиб келяпти. Қўпдан-қўп хорижий мамлакатларда ҳам бу дорилфунунда тахсил олган дўстларимиз бор. 70 йиллик шойли сана уларнинг ҳам шодифасидир. Шу маънода дорилфунун дўстлик ва биродарликнинг ҳам ўзига хос масканидир.

Ҳар бир тўй-тантана кечаги кунга ҳамду санолар ўқинишга эмас, балки эртанги кун режаларини белгилаб олиш ҳам демакдир.

Тошкент дорилфунунининг талабалари, ўқитувчилари, ишчи ва хизматчилари олдида улкан, ғоят шарофли вазифалар турибди.

Ҷумҳуриятимиз сиёсий, иқтисодий мустақилликка дадил қадам қўётган бир шароитда бу мустақиллик фан ва маданият ривожига, юқори малакали мутахассислар етиштиришга ҳам намоён бўлмоғи даркор. Умид қиламизки, мана шу мустақиллик пойдеворига дорилфунун аҳли ҳам тамал тошларини қўяжак.

Тошкент давлат дорилфунуни Ҷумҳуриятимизнинг маълум маънода илм-фан, маданият ва маориф соҳасидаги навқирон бугунини ва келажакни кўрсатуви учун хос ойнадир. Бу ойна доим мусаффо бўлсин.

Сизларни, азиз дўстлар, ва сизлар орқали дорилфунунни битириб чиқиб, эл-юрт фаровонлиги йўлида меҳнат қилаётган барча ўртоқларини бу қутлуғ кун билан яна бир бор табриқлайман, ҳаммамизга сийҳат-саломатлик, ғайрат-шижоват тилайман.

Барча яхши ниётларимиз бароридан келаверсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик
Ҷумҳурияти Президенти

И. КАРИМОВ.

ШОНЛИ САНА

● Ўрта Осиёнинг 1920 йилда В. И. Лениннинг декретига биноан ташкил этилган энг кеска олий ўқув юрти — Тошкент давлат дорилфунуни шу кунларда ўзининг 70 йиллик юбилейини нишонламоқда. 20 ноябрь кунини Айншер Навоий номи академик катта театрга ана шу шонли санатга бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси котиби Ж. Х. Ҳамидов Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримовнинг Тошкент дорилфунуни талабаларига, муаллимларига, бутун жамоасига йўллаган табрикомасини, шунингдек дорилфунуннинг алоҳида ўрнатқ кўрсатган ҳодимларини мукофотлаш тўғрисидаги Фармонини ўқиб эшиттирди.

ТошДу ректори, ССЖИ халқ депутати, Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг академиги Э. Ю. Юсупов Тошкент дорилфунуни босиб ўтган шонли тарихий йўл, кадрлар тайёрлаш, илмий-тадқиқот ишларига у эришган ютуқлар тўғрисида маъруза қилди.

Маърузада ва нутқларда Тошкент дорилфунуни Ўзбекистонга эмас шу билан бирга мамлакатнинг бошқа Ҷумҳуриятлари халқ хўжалиги турли тармоқлари учун кадрлар тайёрлашнинг чинакам масканига айланди.

Ҳозирги вақтда дорилфунуннинг 16 та куллиятда 20 мингдан ортиқ талаба, мамлакатдаги 46 миллат ва элатнинг вакиллари, 65 та хорижий мамлакат йигит ва қизлари тахсил қўймоқда.

Дорилфунун олимлари, талабалари катта ҳамжамдаги илмий-тадқиқот ишларини олиб бормоқдалар. Кейинги вақтда Тошкент давлат дорилфунунида миллиятлараро муносабатлар маркази, амалий экология, генетика ва биотехнология бўлимлари, ижтимоий тадқиқотлар лабораторияси, амалий физика илмгоҳи ташкил этилди. ХХР, Ҳиндистон, АҚШ,

Франция, Югославия, Венгрия, Жапоний Корея, Миср ва бошқа мамлакатлар дорилфунунлари билан бево-сита илмий ижодий алоқалар ўрнатилган, талабалар ва стажерларни бир-бирига юбориш йўлга қўйилган. Ўзбекистоннинг иқтисодий ва сиёсий мустақиллигини кучайтириш шароитида, таъки иқтисодий алоқалар соҳасида мутахассисларга эҳтиёж ошиб бораётганлиги муносабати билан Тошкент давлат дорилфунунида шундай кадрлар тайёрлаш бошланди.

Сўзга чиққан кишилар Тошкент дорилфунуни эришган ютуқлар ва муваффақиятлар тўғрисида гапириб, аини пайтда унинг олдида кўпгина муаммолар турганлигини таъкидладилар. Асосий муаммолардан бири — чинакам дорилфунун таъминининг нуфузини оширишдан иборат. Илм масканининг моддий-техника негизини жиддий мустақамлаш талаб этилмоқда, бу эса ўқув жараёнида, талабалар ва педагогларнинг ижтимоий-мансий шароитини яхшилаш имконини беради.

Тошкент давлат дорилфунунининг 70 йиллигини байрам қилишга мамлакатнинг 56 та олий ўқув юртидан, шунингдек Австрия, Назаор, Туркия, Миср ва бошқа давлатлардан меҳмонлар келишди.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССЖ вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон ССЖ Президенти хузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров, Тошкент вилоят партия комитетининг биринчи котиби С. Мамарасулов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ЭЛЧИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон ССЖ вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов 19 ноябрь кунини Ҷумҳуриятимизга меҳмон бўлиб келган КХДЖнинг ССЖИдаги фавақуллада ва мухтор элчиси Сон Сен Пхирини қабул қилди.

Сўхбат чоғида Ўзбекистонда яшаётган корейслар бошқа миллат вакиллари билан биргаликда Ҷумҳуриятимизнинг иқтисодий ва ижтимоий ҳаётида фаол қатнашаётганликлари таъкидланди. Уларнинг самарали ишлашлари учун барча шарт-шароит яратилмоқда. Қайта қуриш

ВИЛОЯТ КЕНГАШИНING СЕССИЯСИ

20 ноябрь кунини Тошкентда халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Вилоят Кенгашининг раиси, Тошкент вилоят партия қўмитасининг биринчи ко-

тиби С. М. Мамарасулов «Халқ депутатлари вилоят кенгашининг «Ўзбекистон ССЖда ижроия ва бошқарув ҳокимияти тузиллишини такомиллаштириш ҳамда (Давоми тўртинчи бетда).

(ЎзТАГ).

ХАЕТ заруриятдан қочиб қўтилиш қийин. Бозор иқтисодиёти шароитида ишлаш ва яшаш муносабати билан унга обдон тайёргарлик қўриш талаб этилади. Утиш даврининг ҳамма қийинчиликларини сабот билан енгиш кераклигини ҳаётнинг ўзи тақозо этиб турибди.

Хўш, ишни нимадан бошлаш керак? Ўзбекистон Ҷумҳурияти Олий Кенгашининг учинчи сессияси бозор иқтисодиётига ўтиш учун тайёргарлик ҳар бир участка, цех, корхонадан, ҳар бир маҳалла, қишлоқ, ноҳия, вилоят Кенгашидан бошланиши даркор, деб таъкидлади. Бу тадбирларни амалга оширишдаги энг катта қийинчилик шундан иборатки, биз бунга руҳий жиҳатдан тайёр эмасмиз.

Бунинг асосий сабаби ва катта хатомиз шундан иборатки, 70 йилдан кўпроқ вақт ҳокимлик қилиб келган тузулмида халқни давлатга боқиманда қилиб тарбиялади. Давлат мулки — халқ мулки, дедик. Давлат бой. У бизни боқадик, ўқитади, даволайди, уй-жой ва иш беради. Бу — унинг вазифаси, деб келдик. Мана шундай сароб ҳаётлар билан бугунги қашшоқ шароитга тушиб қолдик.

Одамларни иқтисодий рағбатлантириш ўрнига халқни мажбурий қўрқитиш йўли билан иш олиб борилик. Бунда маҳкамачилик усуллари, бюрократик-буйруқбозликка асосланиди.

Бозор иқтисодиёти тарбиясига муҳтож бўлиб қолдик. Бу тарбия нима? Бозор иқтисодиёти шароитида биров бировни алдомайди! Алдадим, ўзига зийн — синади. Янги хил маҳсулотнинг бозори чаксон бўлади. Сифатли буюмининг нархи юқори бўлиб, бундай маҳсулот тайёрлаганларнинг қўли пул кўради, манфаатдорлиги ортади. Манфаатдорлик бўлган жойда рағбат юқори бўлади. Рағбатланган ишчи яхши ишлейди. Шунга яраша яхши топади ҳам.

Янгича шароитда кўп ишларнинг ўзи камлик қилади. Сифатли ишлаш ҳам талаб қилинади. Сифатли маҳсулот чаксон

«Обуна—9!»

ҲИСОБИНИ БИЛМАГАН— ҲАМЁНИДАН АЙРИЛАР

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ АРАФАСИДАГИ ЎЙЛАР

● Нуқтаи назар

сотилади, сифатсиз буюмининг бозори касод бўлади. Бу, отабоси азалдан савдо-сотик билан иш кўрган юртдошларимизга маълум.

Шу ҳам аёнки, ишни пухта қилганлар манфаат кўрган. Бежирим, чиройли, шимак, қўлал буюм тайёрлаганлар кўп маҳсулот сотган, демак мўл даромед олган. Сифатсиз маҳсулот

ишлаб чиқарган, дўконда пашша қўриб ўтирганининг топишди барка бўлмаган. Бундан яна шундай хулоса ҳам келиб чиқадики, ҳушнинг пухта эгалламган ишчи кам топади. Демак, ишчи — у қайси касб эгаси бўлишдан қатъий назар — ўз маҳорати ҳақида қайғурини керак. Қўл учнда, енгил-епли меҳнат қилган ишчининг тайёрлаган маҳсулоти харидоригор бўлмайди. Сифатсиз тайёрлаган маҳсулот кимге ҳам керак! Яхши мўл тез сотилади, кўп сотилади. Бундан фойда кўпроқ қишди. Манфаатдорлик ортан сари ишчи ўз касб маҳоратини муттасил такомиллаштириб бориш пайига тушиб қолди. Бу — ахшилик нишониси.

Ишбилармонлик ҳам бозор иқтисодиёти шароитида фазилат даражасига кўтарилади. Шундай фазилатни ўзлаштириб олганлар уадабуронлик билан иш юретадилар, йўқни йўндадилар, маҳсулотнинг бозорбоп бўлиши йўлида ташаббус кўрса-тадилар.

Эртанги ишчи ҳисобдон бўлиш, унда жиндек савдогар қон ҳам бўлиш керак. «Ҳисобини билмаган» — ҳамёнидан айрилари мақоли бежиз айтилмаган. Фойда-зийнин фарқ қилган, ҳом ашёдан, материаллардан омикорлик билан фойдаланганлар яхши маҳсулот чиқаради. Бундайлар бозор таъини ҳисобга олиб ишлаш маҳоратидан Баҳрамда бўладилар. Тайёргарлик қўрилайти. Бозор иқтисодиётига ўтиш арафасида бошқа ўйлар ҳам ҳаётга келади. Ишчи кадрлар тайёрлашдаги ҳозирги аҳоли нувочили эмас. Ўқув, Ҷумҳурият ҳукумати ва Президентимиз бу аҳолини ўз вақтида кўра билди ва мамлакат марказий минтақаларида билимдон, иқтидорли, юксак малакали ишчи ва мутахассислар тайёрлаш ҳақида ғамхўрлик қўрса-тида бошладилар. Истиқболли кадрлар ҳориждаги корхоналарда малака оширишга юборилмоқда. Бироқ бу ҳали ишнинг бошлангичигина ҳолос.

(Давоми олтинчи бетда).

Ўзбекистон Компартияси Устави лойиҳаси ҳақида

ТАКЛИФЛАР, МУЛОҲАЗАЛАР

Мен Ўзбекистон Компартияси Устави лойиҳасидаги қондаларни асосан маъқуллаб, баъзи фикр-мулоҳазаларимни ўртоқлашмоқчиман.

Лойиҳанинг 11-банди иккинчи абзац

айтилмоқчи бўлган фикр хиралашиб қолган. Шу муносабат билан уни қуйидаги тахрирда беришни истардим: «Партия иттифоқи ва иттифоқ ахлок қондаларини бузганлиги учун бошлангич партия ташкилот-

лари ва барча бўғинлардаги партия органлари коммунистларга нисбатан танбеҳ бериш ёки ҳайфсан эълон қилишлари мумкин».

Шундан кейинги абзацнинг иккинчи жумласида ноаниқлик борга ўхшади. Унда:

«Жиноий жавобгарликка тортилган коммунистнинг партияга аъзолиги масаласи суд ҳукми қўйилганда қўриб қўйлади», дейилган. Аслида суд ҳукмидан кейинги коммунист жиноий жавоб-

гарликка тортилиши мумкин. Шунинг учун «жавобгарликка тортилган» сўзларини «жавобгарликка тортилган» деб тузатишни таклиф қиламан.

Н. СОЛИХОВ,
«Ўзбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси.

Биз Устав лойиҳасининг «Ўзбекистон Коммунист партияси аъзолари» деб

номланган бўлими 10-бандидаги «Партияда камда 30 йил фаол ишлаган коммунистга бошлангич партия ташкилотининг қарори билан «КПСС ветерани» фахрий унвони берилиши мумкин» деган жумладан «мумкин» деган сўзни олиб ташлаб, «шарт» деб ёзиб қўйилишини таклиф қиламиз. Ана шу жумладан сўнг «бошлангич партия ташкилоти қарори узил-

кесилди», деган жумладани кiritилиши ҳам ўринлидир.

Шунингдек лойиҳанинг 23-банди охириги абзацдаги «бошлангич партия ташкилотлари ўз ҳисобида турадиган ёки ўзи партия органлари тасвир этган коммунистларни барча поғоналардаги партия органларининг таркибидан қачириб олиш тўғрисида таклиф қилишлари мумкин» деган жумладани «органларнинг»

сўздан олдин «сайлаб қўйилган» деган сўзларни қиритиш жоиздир. Биз ана шу таклифларнинг инобатга олинишини истаймиз.

М. ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Пахтакор район йўллардан фойдаланиш участкаси ходими.

Т. ЦОЙ,
шу райондаги ремонт-механика заводи бошлангич партия ташкилоти котиби муовини.

(Давоми. Боши биринчи бетда).

йиллапти. Бошлангич ташкилотлар ўз жамоалари ва аҳолининг етилган ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш йўллари тўғрисидаги таклифларини ишлаб чиқиб, совет ва ҳўжалик идоралари олдига қўйишда ташаббускор бўлмоқдалар. Партия йигилишларида халқнинг бугунги аҳоли, ечимини қўтаётган муаммолар ҳақида кўпроқ ва қатъийроқ гапирила бошланди.

Олтириқ районидagi бир гуруҳ ташаббускор коммунистлар пилла чиқиндисини қайта ишлаб, шойи газламалар тайёрлашни йўлга қўйиш таклифи билан чиқиди. Ташаббус иқтисодий жиҳатдан жуда ўринли эди. Бироқ айрим илмий муассасалар бу таклифни истиқболсиз деб топдилар. Муаммони иккинчи ҳал этишга рўйхушлик билдирмадилар. Олтириқ район партия комитети коммунистлар таклифини дадил ҳимоя қилди. Уларга дастлабки тажрибалар ўтказиш учун тўла шартон яратиб берди. Ҳаёт коммунистларнинг ҳақлигини кўрсатди. Ҳозирги пайтда районда пилла чиқиндисидан сифатли, кўркам хонатлас тайёрлаш кооперативи ишлайпти. Шундай махсулот ишлаб чиқарадиган янги фабрика қўриб битказилиш арасида.

Вилоят партия комитети йигилишларидан бирида Болтиқбўйи жумҳуриятларининг Фарғонадаги жун-йигирув корхонасига хом ашё етказиб бериш шартномасини бажармаётганлиги ҳақида гапирилди. Қизилги шундан, вилоятда етиштирилган жун бошқа жумҳуриятлар корхоналарида озгина қайта ишланган, ўзимизга келтирилиб катта нархда сотилар экан. Коммунистлар бу иқтисодий нобоб усулга барҳам беришни талаб қилишди. Айна пайтда Олтириқ районидagi жун ювиш корхонаси қурилиш мўжлалинида.

Аҳолини иш билан таъминлашда маҳаллий Советлар, ҳўжалик органларида ердан бериш партия ташкилотининг диққат марказида турибди. Вилоятимизда ҳозирги пайтда иш билан банд бўлмаган аҳоли 42,2 минг кишини ташкил қилади. Уларнинг деярли ярми ҳали 30 ёшдан ошмаган ёшлар эканлиги айнакча ташвишланарли. Бу жиноятларнинг ортиб боришига ва ҳатто миллатлараро муносабатларнинг кескинлашишига таъсир кўрсатмоқда. Баъзи нопок шахслар ҳатто одамларни бир-бирига тик-қўлашда ишчиларни муаммосини рўқач қилиб ҳам олаётгилар. Ахир ишсиз юрган йигит-қизларга «қара, сен ўз юртингда беишсан, анави эса...» деб ишпиштининг оқибати нима бўлади?

Вилоят партия комитетининг ташаббуси

ЭНГ МУҲИМ ЙЎНАЛИШ

билан аҳолини иш билан таъминлаш дастури ишлаб чиқилди. Қабул қилинган режаларга кўра ўн учинчи беш йилликда ижтимоий ишлаб чиқаришга 108,6 минг киши жалб этилади. Дастурда янги қорхоналар ташкил этиш, эскиларини кенгайтириш ва таъмирлаш, ижтимоий тижоратни ривожлантириш, шахсий мулкнинг хилма-хиллигини таъминлаш кўзда тутилган. Биз айна пайтда халқ ҳўжалиги тармоқлари орасида жадал ривожлантириш керак бўлган энг муҳим йўналишларни ҳам белгилаб олдик. Вилоят хом ашё, ярим тайёр махсулотлар етказиб бериш регионни бўлиб қўлади. Вилоят хом ашё, ярим тайёр махсулотлар етказиб бериш регионни бўлиб қўлади. Вилоят хом ашё, ярим тайёр махсулотлар етказиб бериш регионни бўлиб қўлади.

Вилоят саноатчилари маҳаллий хом ашёдан унумли фойдаланиш йўл-йўриқларини ҳам изламоқдалар. Масалан, мебель саноатини ривожлантиришда қўзғаландар фойдаланиш истиқболлига катта аҳамият берилапти. Бу қишлоқларда юзлаб оилаларни иш билан таъминлаш, айна пайтда катта миқдордаги ёғочни тежаб қилиш имконини беради.

Иқтисодий масалаларни ҳал этишда ташаббусни қўлга олиш партия ташкилотлари оғури-этибдорини қучайтирипти, уларнинг жанговарлигини оширмоқда. Аммо шу ўринда биз совет-ҳўжалик органларига буйруқ бериш каби ҳўжраларнинг қайта вужудга келмаслиги учун диққат-этибдорини қучайтиришимиз. Баъзан матбуотда «одамлар ҳўжон ариза-шикоятлар, ўзларини ташвишга солаётган муаммолар билан партия комитетларига қўлаб келишяпти, Советларнинг оғуриси йўқ», деган мазмунда шикоят гаплар ҳам чиқиб қўлаётди. Биринчидан, бунинг ҳеч қандай ёмон жойи йўқ, бу одамларнинг партияга ишончи ҳўжон мустаҳкам эканлигини кўрсатади. Қўлаверса, Советларнинг оғуриси уларнинг ўз қўлида. Партия комитетларининг эшиги эса ўзларини қизқиртаётган масалалар, ўй-ташвишлар, ҳатто оилавий муаммолар билан келаятган коммунистлар,

партиясизлар, ветеранлар, аёллар ва ёшлар учун ҳамиша очик.

Баъзан жойларнинг ўзида совет-ҳўжалик органлари ўзлари ҳал қилса бўладиган аризалар ҳам обкомга келади. Ҳўш, ана шундай хатларни «бизга тааллуқли эмас» деб маҳаллий Советларга юбориш билан қиёқлаш керакми? Аксинча, уларни назоратга олиш, ижросини қўзатиш мақсадга мувофиқ. Партия комитетига келган ҳар бир инсон ўз талабига тўлиқ ва қўниқорли жавоб олсин. Бу — сиёсий масала. Акс ҳолда халқнинг партияга ишончига путур етади. Одамлар юқори ташкилотларга мурожаат қилишга мажбур бўлишади. Қўччилик раҳбарлар ҳар бир хат оғурида инсон боб, деган иборани кўп тўқролашадиган, унга ҳамма вақт ҳам амал қилишармайдиган, Фарғона шаҳридан вилоят партия комитетига шу йилнинг ўтган ойлари мобайнида 313 та шикоят келди. Ҳўлбоки, Фарғона шаҳар партия комитетининг ўзига шу муддат ичида бундан деярли уч баравар кам ариза тушган. Бу эса шаҳар партия комитети аппарати, сайлаб қўйилган органлар аъзоларининг одамлар, уларнинг шикоят ва аризалари билан ишлашда расмийчилик, лозакчиликка йўл қўйганлигини кўрсатади.

Вилоят партия комитетиди ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг турли муаммоларини ўрганиш, зарур таклифлар тайёрлаш юзасидан бешта комиссия ишлаб турибди. Бу комиссияларнинг доимий ишлайдиган органга айлантириш, улардаги партия-совет, ҳўжалик органлари, жамоат ташкилотлари вакилларидан иборат президиумни сайлаш режалаштиришимиз. Вилоят партия комитети бюроси аъзолари жамоат ташкилотларида тез-тез бўлиб, суҳбатлар ўтказишяпти. Бундай учрашувларда ҳаётимизнинг барча соҳаларига оид оқиш-ошқор, рўй-ҳотирсиз суҳбат бўляпти.

Ҳозирги пайтда сайланган фаоллар томонидан тартиб бўйича вилоят партия комитетиди фуқароларини қабул қилиш йўлга қўйилган. Лекин Қўвасой, Қўқон, Марғилу шаҳарлари, Оқушбўбев, Богдо, Бувайда, Фрунзе районлари партия комитетларида бу соҳадаги ишлар яхши ташкил этилмаган. Уларда ҳатто партия фаолла-

ри томонидан аҳолини қабул қилиш жадваллари ҳам белгиланмаган. Халқнинг дардига қўлоқ солишга вақт топмаган партия ходими билан асло келишиб бўлмайди. Одамларнинг ташвиш ва эҳтиёжларига бераққилик танглигини оширади. Вилоят партия комитетининг кейинги пленумида ана шундай раҳбарларга нисбатан муроасиз, қатъий фикр билдирилди.

Қайта қўриш, демократия, ошқоралик шартонда ҳўжаликни бошқаришга оид масалаларни ҳал этишда партия ташкилотининг ўрни нимада? Бозор иқтисодиётига ўтиш муаммоларини ҳал этиш фақат Советларнинг ишими? Халқ депутатлари Советлари, Олий Кенгашлардаги депутатларнинг жуда катта қисми коммунистлар. Халқ депутатлари деган шарафли масъулиятни соф партиявий топишқир билан уйғунлаштириб бораётган коммунистларимиз кўп. Масалан, Қўқон ё-мўй комбинатининг директори, СССР халқ депутати Ю. Ёкубов Қўқон шаҳар партия комитетининг биринчи котиби этиб сайланди. Қўқон шаҳри аҳолиси турли қатламлари орасида ижтимоий-сиёсий фаоллик ошган, ҳар хил норасмий ташкилотлар иш олиб бораётган бир пайтда СССР халқ депутати боб бўлган партия комитети тўпланиб қолган социал-иқтисодий масалаларни ҳал этишда ташаббусни ўз қўлига олади, албатта. Ўзбекистон, Киров, Тошқоқ район Советлари депутатлик корпусиди партия группалари Советлар иштини фаоллаштириш, уларнинг ўз ҳудудларида ишбози бўлишларини таъминлашда муҳим роль ўйнамоқда. Фарғона водийсиди аҳолини нормаллаштириш юзасидан бу йил муҳим тадбир амалга оширилди. Фарғона, Ленинобод, Ўш вилоятлари Советлари савдо-сотиқ ва бошқа муносабатлардаги ўзаро айрим чеклашларни бекор қилдиган қўшма қарор қабул қилдилар. Бу коммунист депутатлар ташаббуси мевасидир.

Бозор иқтисодиётига ўтиш осон кечмайди. Турли саноат моллари, озиқ-овқат махсулотлари нархининг қўтарилиши дастлабки пайтларда серфаразд, камдаромад оилаларнинг турмуш даражасини пасайтириб юбориши мумкин. Ижтимоий муаммолар бирмунча тизиб ҳўлада бўлган

Фарғона вилоятида бу сезиларли норозилик уйғотиши эҳтимолидан ҳўли эмас. Бозор иқтисодиётига мослашиб олиш жараёни тез ва ортиқча зиддиятларсиз, кечинишда партия ташкилотларининг вазифаси муҳим.

Партия ташкилоти ҳўжалик ишларига аралашув, маъмурий-буйруқбозлик системасидан воз кечди, деб эълон қилинди ва амалда ҳам шундай бўляпти. Советлар ишига раҳбарлик уларда ишлайётган коммунистлар, депутатлик корпусиди партия группалари орқали амалга оширилавирди. Шу бонс буюр мажлислари, пленумларда ҳўжалик масалалари ҳам муҳокима қилинар экан, бунга ажабланмаслик керак. Вилоят партия ташкилоти бозор иқтисодиёти шартонда қатор қорхона ва ташкилотлар маҳаллий Советлар ихтиёрига ўтиши, уларнинг даромадларидан бюджет солиғи олиш нормативларини белгилаш шу Советларга топирилиш керак, деб ҳўсобилайди. Бироқ масаланинг бошқа томони ҳам бор. Вилоятда Иттифок министрликларига бўйсунмаган йирик қорхоналар ҳам кўп. Аммо уларнинг аксарият қисмида қўрилма ва дастхўлар маънавий ва жисмоний жиҳатдан эскирган. Биз уларни ўз ихтиёримизга олсак, ушбу қорхоналарни кенгайтириш ва таъмирлашга кучимиз етадими?

Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида партия ташкилотларида мана шундай муаммолар муҳокима қилиняпти. Коммунистларнинг бу борадаги таклиф ва мулоҳазаларини Олий Совет сессиясига ҳам етказдик.

Мамлакат жуда катта иқтисодий ўзгаришлар арасида турибди. Келгуси тарққитимиз шу ўзгаришларнинг тадбирига боғлиқ. Унинг муваффақияти учун асосий масъулият эса коммунистлар зиммасига тушади. Муҳолифларимиз қанчалик бақириб-қақиримасин, КПССнинг жамятидаги етакчилик роли камситилгани йўқ. Халқ партияга ишонади. Кейинги пайтларда Ўзбекистон Компартияси Нармазий Комитети қабул қилган қатор қарорлар. Президент И. А. Каримовнинг меҳнатнаш халқ фаровонлигини оширишга қаратилган Фармонлари партияимизнинг оғурисига оғури қўшди. Жумҳурият, вилоят ҳаётида юз бераётган туб иқтисодий ўзгаришлар жараёнида бошловчиллик, ташаббус байғирги коммунистлар қўлида бўлади, партия ташкилотлари фаолияти ҳам бир неча бор активлашади. Ташаббусни қўлдан бериш эса мумкин эмас.

Ўзбекистон ССЖ Давлат ҳисоб комитети хабар беради

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ САНОАТИНИНГ 1990 ЙИЛ ЯНВАР—

ОКТАБР ОЙЛАРИДАГИ ИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Саноат ривожланишининг яқунлари махсулот, халқ истеъмоли моллари ҳажми ўсиши пасайганилидан, мол етказиб бериш шартнома иттизоми ёмонлашганилидан далolat беради. Чунончи, январь — октябрь ойларида махсулот ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши шу йилнинг январь ойидагига нисбатан 1,1 банд, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш 1,0 банд, шартнома мажбуриятларини бажариш нормаси 1,2 банд камайди.

Махсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятлари 98,1 фоз (1989 йилнинг январь — октябрь ойларида 98,9 фоз) бажарилди. Бирлашмалар ва корхоналарнинг 22 фозини давлат буюртмаси ва истеъмолчилар билан бевосита алоқалар орқали белгиланган шартнома мажбуриятлари бажарилишини таъминламади. Истеъмолчиларга 326,6 миллион сўмлик махсулот етказиб берилмади. Истеъмолчилардан қарз бўлиб қолдиш ўтган йилнинг-шу даврга нисбатан 1,8 баравар қўлайди.

1990 йилнинг октябрида ССЖИ Кимё ва нефть саноати вазирлиги, Ўзбекистон ССЖ Енгил саноат вазирлиги, Ўзбекистон ССЖ Қишлоқ ҳўжалик давлат-кооператив комитети корхоналарида шартнома мажбуриятларини бажариш билан боғлиқ аҳвол мушкуллашди. Бу эса умуман жумҳуриятда шартнома мажбуриятларини бажариш 1990 йил январь — сентябрь ойларида эришилган даражага нисбатан пасайишига катта таъсир кўрсатди.

Истеъмолчиларга етказиб берилмаган махсулот ҳажми 1990 йил январь — сентябрь ойларидагига нисбатан қўлайди ҳамда ёқилғи-энергетика комплекси (1,7 миллион сўмлик махсулот етказиб берилмади, шартнома мажбуриятлари 99,7 фоз бажарилди), металлургия комплекси (52,0 миллион сўмлик махсулот етказиб берилмади ва шартнома мажбуриятлари 94,4 фоз бажарилди), кимё-ўрмон комплекси (41,3 миллион сўмлик махсулот етказиб берилмади, шартнома мажбуриятлари 97,6 фоз бажарилди), деҳқончилик — саноат комплекси (34,0 миллион сўмлик махсулот етказиб берилмади, шартнома мажбуриятлари 99,5 фоз бажарилди) корхоналарида махсулот етказиб бериш бўйича шартнома мажбуриятларини бажариш даражаси пасайди.

1991 йилда махсулот етказиб бериш юзасидан шартномалар тузиш ўтган йилга нисбатан анча суст бормоқда. Корхоналар шартномалар тузиш бажарилиши пастлигини хом ашё ва материаллар етказиб бериш юзасидан шартномалар тузишдаги мураккабликлар, шартномаларни расмийлаштириш қўйилиб кетганлиги, чет элдан мол етказиб беришининг камайгани ва бошқа сабаблар билан изоҳлашмоқда.

1990 йилнинг ўн ой ичида махсулотлар (ишлар, хизматлар) умумий ҳажми ўтган йилнинг шу даврга нисбатан 2,2 фоз қўлайди. Бироқ кейинги ойларида ишлаб чиқариш ҳажмининг пасайиши кузатишмоқда. Бунинг натижасида жумҳуриятдаги ишлаб чиқариш бирлашмаларининг ва корхоналарнинг учдан бир қисми ўн ойлик ишлаб чиқариш ҳажминини жами 607,9 миллион сўмлик камайтирди. Тошкент ва Фарғона вилоятлари саноатда махсулот ҳажми камайди.

Саноат махсулотлари энг муҳим турларининг деярли ярмини тайёрлаш топишқирлари бажарилмади ва уларни ишлаб чиқариш ҳажми 1989 йилнинг январь-октябрь ойларида эришилганига нисбатан камайди. Ыўлат, дизеллар, электр моторлар, кучлилар трансформаторлари, қўприқли электр қраллари, тракторлар, минерал ўғитлар, резина пойабзал, картон, йингма темир-бетон, силрганан сопол қошинлар, жун газламалар, трикотаж буюмлар, гўшт, консервалар, шампань виноси, папирослар ҳамда ситaretалар ва ҳўназолар шулар жумласидандир.

Қўида Ўзбекистон ССЖ, Қўрақалпоғистон МССЖ, вилоятлар ва Тошкент шаҳри бўйича саноатнинг иши тўғрисидаги маълумотлар келтирилган (фоз ҳисобида):

	Махсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларини бажарилиш	Истеъмолчиларга етказиб берилмаган махсулот миллион сўмлик	Шартнома мажбуриятларини бажаришга қўлайлиги	Махсулот (ишлар, хизматлар) ҳажми ўсишининг амалдаги сўзгач-лари
Ўзбекистон ССЖ	98,1	326,6	22	2,2
Тошкент вилояти	97,7	11,0	18	4,3
Қўрақалпоғистон МССЖ	97,7	11,0	18	4,3

Андижон вилояти	93,4	79,7	33	6,5
Бухоро вилояти	98,9	12,4	20	3,6
Ўзбекистон вилояти	98,3	5,7	29	6,8
Қашқадарё вилояти	98,8	1,7	4	3,4
Наманган вилояти	99,1	8,6	12	3,1
Самарқанд вилояти	97,2	43,8	23	6,4
Сурхондарё вилояти	99,2	3,7	13	7,4
Сирдарё вилояти	99,9	0,4	8	6,0
Тошкент вилояти	97,1	83,4	30	-0,1
Фарғона вилояти	99,0	21,7	25	-0,7
Хўразм вилояти	99,9	1,0	7	2,8
Тошкент шаҳри	98,7	48,8	26	0,5

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш юзасидан корхоналар қабул қилган режалар ўн ой ичида 184,3 миллион сўмлик ошириб бажарилди, уларни ишлаб чиқариш ўтган йилнинг ўн ойига нисбатан 761,5 миллион сўмлик ёки 7,2 фоз ошди. Бироқ мажкур моллар ишлаб чиқаришни қўлайтиришда эришилган сўзгачлар 1990 йил учун таъсирланган режаларни бажарилишини таъминламайпти ва ундан 2,9 банд орқанда қўлайди.

1990 йил январь—октябрь ойларида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни қўйидаги маълумотлар билан ифода-лаш мумкин (чакана нархларда, миллион сўмлик):

	амалда ишлаб чиқариш	корхоналар қабул қилган режаларнинг бажарилиши (фоз ҳисобида)	1990 йил январь-октябрь ойларида 1989 январь-октябрь ойларида нисбатан фоз ҳисобида
Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш (бозор фондони қўшиб ҳисоблаганда)	11376,6	101,6	107,2
Шу жумладан:			
Озиқ-овқат махсулотлари	4047,6	102,8	103,0
Спирит ичимликлар	1506,8	102,7	112,6
Ашёвий моллар	5822,4	100,6	108,9
Шундан енгил саноат моллари	3748,1	98,6	104,6
Ашёвий моллар юзасидан давлат буюртмаси	1915,8	104,6	118,8

Мудеофа саноати тармоқларида ўтказилаётган конверсия халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга сезиларли ҳисса қўшади йўқ, бу тармоқлар ишлаб чиқараётган махсулотнинг халқ истеъмоли моллари умумий ҳажмидаги улуши ҳали кўп эмас.

Енгил саноат моллари ишлаб чиқаришининг ўсиши ўтган йилнинг январь — октябрь ойларида нисбатан 165,3 миллион сўмликни ташкил этди. Шу билан бирга ил газлама (86,0 фоз), жун газлама (97,7 фоз), пайлоқ (91,0 фоз) ва трикотаж (94,5 фоз) махсулотлари ишлаб чиқариш топишқирлари бажарилди. Ўтган йилнинг шу даврга нисбатан жун газламалар ишлаб чиқариш 7 фоз, гилам ва тилам махсулотлари ишлаб чиқариш 0,2 фоз, трикотаж махсулотлари ишлаб чиқариш 3,3 фоз камайди.

Озиқ-овқат махсулотлари ишлаб чиқаришда ҳам шунга ўхшаш аҳвол вужудга келди — 1989 йилнинг ўн ойига нисбатан гўшт ишлаб чиқариш 4,1 фоз, сарнё 2 фоз, консервалар тайёрлаш 2,3 фоз камайди. Шунингдек коньяк ва шампань виноси тайёрлаш 28,8 фоз, минерал сувлар тайёрлаш 5,2 фоз, папирос ва ситaretалар тайёрлаш 31,3 фоз камайди. Бу эса шу махсулотларнинг савдода камайиб кетиши сабаб бўлди.

1990 йил январь — сентябрь ойларида 42 объект (сўнгги икки йил ичида ишга туширилган ёки реконструкция қилинган объектлар) ёки текирилган объектларнинг 72,4 фозини лойиҳа қўвватларидан тўла фойдаланмади. Улар 136 миллион сўмликдан кўпроқ махсулотни, шу жумладан 1,4 минг тонна ўсимликлар кимёвий муҳозаза қилиш воситаси, қарий 100 минг тонна олтингургир тўлатоси, 1,4 миллион квадрат метр шойи ва 46,4 миллион квадрат метр ил газлама, 5,1 миллион дона чинни буюм, 1 миллион жуфт пойабзал ва бошқа махсулотларни кам етказиб берди. Махсулот етказиб

зиб бермаган объектларнинг аксарияти Андижон (32,5 фоз) ва Бухоро (30,8 фоз) вилоятларида жойлашган.

Ижара муносабатлари шартонда ишлайётган 52 қорхона бўйича ишлаб чиқариш умумий ҳажмининг ўсиши умуман жумҳуриятдагидан юқори (0,4 фоз) бўлди, бу қорхоналар махсулотининг саноат махсулоти умумий ҳажмидаги улуши ҳали кўп эмас — 3,5 фоз.

Бу қорхоналар махсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятларини 98,1 фоз бажариб, истеъмолчиларга 12,6 миллион сўмлик махсулот етказиб берилмади.

Халқ ҳўжалиги комплексларининг 1990 йил январь — октябрь ойларидаги фаолиятини қўйидаги кўрсаткичлар билан ифодалаш мумкин (фоз ҳисобида):

	Махсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларининг бажарилиши	Истеъмолчиларга етказиб берилмаган махсулот, миллион сўмлик	Шартнома мажбуриятларини бажаришга қўлайлиги	Махсулот (ишлар, хизматлар) ҳажми ўсишининг амалдаги сўзгач-лари
Ёқилғи-энергетика комплекси	99,7	1,7	25	1,6
Металлургия комплекси	94,4	52,0	67	-7,2
Машинасозлик комплекси	98,3	20,3	36	-2,9
Кимё-ўрмон комплекси	97,6	41,3	44	-0,5
Деҳқончилик-саноат комплекси	99,5	34,0	15	5,4

ЎзССЖ Енгил саноат вазирлиги	96,3	129,4	36	1,9
ЎзССЖ Маҳаллий саноат вазирлиги	99,9	0,4	5	9,6
ЎзССЖ Қурилиш вазирлиги	96,7	3,9	53	-5,3
ЎзССЖ Винокорлик материаллари саноати вазирлиги	97,0	12,6	54	2,5

ССЖИ Олий Кенгаши сессиясида

БИРЛИККА ЭРИШИШНИНГ ҚИЙИН ЙЎЛИ

Шундан кейин халқ депутатлари кенгашлари иши, бошқариш ва ўзини ўзи бошқаришни ривожлантириш масалалари комитети номидан депутат В. А. Шеховцов гапирди. У Иттифок шартномасини қабул қилиш ва ССЖИ Конституциясини устидаги ишни маддалаштириш зарурлигини таъкидлаш ҳамда марказий ижроия ҳокимиятини тубдан ўзгартириш тўғрисида қарор қабул қилиниши лозимлигини маълум қилди.

Мамлакатдаги ижроия ҳокимиятининг бошланиши Президентнинг, демак, раис бошчилигидаги ССЖИ Вазирилари Кенгашининг илгартириш таркиби энди керак эмас. Бу ўринда, деди нотиқ, мен пинҳоний тўсиқлар бор деб ўйлайман. М. С. Горбачев вице-президент лавозимини тасвир этишни таъкидлашди. Нотиқнинг фикрича, шундай қилиш керак. Аммо ҳозирги таркибдаги Вазирилари Кенгаши ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида тасдиқланган эди. Агар ҳозир Президентнинг ижроия ҳокимият марказий маҳкамалари раҳбарларини ҳар қалай ССЖИ Олий Кенгашида тайинлаш ёки ушбу раҳбарлар номзодларини маълумлаш керак, деган хулосага келмасак, бундай ҳолда ижроия ҳокимиятини вужудга келтиришда парламентнинг нуфузи йўқолади. Бунга йўл қўйиб бўлмайди.

Нотиқнинг фикрича, мамлакатдаги бошқарувнинг бузилган системасини тиклаш учун ССЖИ ва иттифокдош жумҳуриятлар қонуналарини, Президентнинг Фармонларини ва ижроия ҳокимият органларининг қарорларини амалга оширишга қўйиб бўлаётган барча қарорларнинг ижро этилишини тўхтатиб туриш керак. Қонуналар ишлаб чиқаришнинг боиси яна шунданки, ҳокимиятнинг барча даражалари батамом масъулиятсиздир. Бизда ҳозирча фақат битта усулдан — ишонтириш усулидан фойдаланилмоқда. Бошқа усул, яъни мажбур этиш усулини ҳеч қим ёдга олмаётгани йўқ. Масъулият, қонуналарни бажармаётганларга нисбатан қаттиқ чора кўриш жуда зарур, деб таъкидлади депутат.

Бир қанча маҳаллий кенгашларда ўзини ўзи бошқаришнинг ўрнини ўзбошимчилик эгалламоқда, деб сўзини давом эттирди нотиқ. Ўз ваколатига қирадиган масалаларини мустақил ҳал этиш ҳуқуқи ўрнини бемаъништириб юборилган суверенитет гоёси эгаллади. Агар жумҳуриятлар шу яқин орада турли даражадаги кенгашларнинг ваколатларини белгилаб қўймасалар, молиявий манобалар, моддий ресурслар, иттифок қонуни билан мустақиллаш қўйилган коммунал мулк маҳаллий кенгашларга тегишли қолади, асосий ҳаффа худди ана шунданidir.

Меҳнат, нарх ва иқтисодий сисбат масалалари комиссияси номидан депутат А. Г. Юрвлев сўзлади. У Президент тақдим этган мамлакатини танглигини чиқариш режасини маълум қилди ҳамда қонун чиқариш ва ижроия ҳокимият ваколатларини белгилаб қўйиб муаммоларга тўхтади. Унинг фикрича, кенгашларнинг раислари билан ижроия комитетлар раислари лавозимларини қўшиб юбориб бўлмайди. Нотиқ ўз фикрини оқийдиганини, бундай деди: биз ҳаммамиз бир нотиқни гоёга муте бўлиб турибмиз. У ҳам бўлса, давлат бошқаруви идораларини сифатида кенгашларнинг давлатнинг ўз даражасидан то кўргон даражасигача таъкид этишдир. Бу ёлгон гоядир, чуқки барча даражалардаги кенгашларнинг ишлари худди ССЖИ Олий Кенгашига ўхшатиб ва ундан нусха қўчириб тузиб бўлмайди.

Нотиқ ССЖИ Конституциясининг ҳозир амал қилаётган моддаларини эслатиб ўтди, бу моддаларда таъкидланганича, ССЖИда бутун ҳокимият ҳалқникидир ва ҳалқ давлат ҳокимиятини халқ депутатлари кенгашлари орқали амалга оширади. Демак, қардаки кенгашлар бўлса, ўша ерда давлат бор. Шунинг учун ҳам агар биз то кўргонга қадар бир хил мавқедаги кенгашларнинг жорий этидиган бўлсак, шу тахлитда биз кўргонини ҳам давлат деб эълон қилган бўламиз, ҳамонки шундай экан, кўргон худди давлатдек иш юрита бошласа, ҳаффа бўлишимиз чаккидир.

Нотиқнинг фикрича, фақат ССЖИ Олий Кенгаши ва иттифокдош жумҳуриятларнинг Олий Кенгашларини халқ депутатлари кенгашларидир. Бошқа барчаси эса халқ вакиллари кенгашларидир. Улар йилга-гамида яқин марта мажлис ўтказиб, муничиал ҳокимиятнинг ишлари назорат қилишлари керак. Депутатнинг таъбири билан айтидиган бўлсак, у қонун чиқариш

рувич ва ижро этувчи ҳокимияти, яъни ана шу икки эгизакни ажратиб олишни таъкидлашди. У яна ССЖИ Президенти ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари лавозимларини ажратиб тўғрисидаги масалани ўртага қўйди.

Регионаларо гуруҳ номидан сўзга чиққан депутат Ю. Н. Афанасьев муҳоама этилаётган муаммолар муносабати билан ССЖИ Олий Кенгаши қарорларининг урта лойиҳасини тақдим этди. Уларни минбардан туриб ўқиб берди.

Биринчи лойиҳада қўйилганларини эътироф этиш таъкидлаш қилинади: мамлакатдаги аҳоли, айниқса иқтисодий ва миллатларо муносабатлар соҳасидаги аҳоли тангдир ва бу тангдир тобора кучайиб бормоқда. ССЖИ Президентининг ички сисбат соҳасидаги фаолияти қониқарсиздир.

Лойиҳада ССЖИ Конституциясининг амал қилишини тўхтатиб қўйиш, ўттиш даврида жумҳуриятларо мувофиқлаштириш туруви ва тотувлик идораларини, жумҳуриятларо тангликка қарши комитет ва барча даражаларда ҳокимиятнинг янги идораларини тузиш масалаларини ССЖИ халқ депутатларининг сессияда кiritиш мўлжалланди.

Иккинчи қарор лойиҳасида ССЖИ ҳукумати ишончсизлик билдириш ҳамда Н. И. Рижков ва Л. И. Абалкини вазифаларидан озод қилиш таъкид этилади.

Учинчи қарор лойиҳасида ССЖИ Олий Кенгаши Раёсатининг қонуний ҳокимияти фаолияти устидан ва мамлакатдаги ижроия ҳокимиятнинг олий органларини ишлари назорат қилиш устидан раҳбарлигини қониқарсиз деб топиш эътироф этилади. А. И. Лукьянов, И. Д. Лаптев ва Р. Н. Нишонов лойиҳаларини тўхтатиб қўйиш таъкидлашди.

Нотиқ ҳозир ўттиш даври ҳақида гапириб билан бирга бу даврни қонунийлаштириб қўйиш ҳам керак, деб таъкидлади. Шу маънода ССЖИ Конституциясининг амал қилишини тўхтатиб қўйиш, эҳтимолки, чинакам Конституцияни вужудга келтириш йўлида биринчи қадам бўлади. Фақат шу таъкидлаганича ўттиш даври ҳозирдаги ўз-ўзидан эмас, балки қонуний йўл билан, барчанинг розилиги билан, оқибати ва одоб доирасида амалга ошад.

ССЖИ Олий Кенгашининг халқ салиматлигини сақлаш комитети раиси, депутат Ю. И. Бородиннинг фикрича, мамлакатдаги ҳозирги бебошлиқнинг асосий сабабларидан бири, замонавий давлатимизнинг ўзини ҳам, унинг келажакдаги тузилишини ҳам турмушда аниқлашдир. Бу ўринда икки позиция бор, деди нотиқ. Биринчиси кўра, ҳозир Иттифокимиз мавжуддир. Бундай Иттифокимиз мавжуддир, нотиқ нукта назарини негизини расмий муассасаларнинг: ягона ҳукумат, ҳуқуқий муҳофаза этиш органлари ва армиянинг борлиги билан бир қаторда халқнинг оғишшури ҳамдир.

Нотиқ, саяловчиларнинг фикри ва ўзи бошчилик қилаётган комитет аъзоларининг фикрига таяниб, қолми ишонч билан бундай деди: ҳозир Иттифокимизнинг тақдирини нечоғлиқ мушкул бўлмасин, одамларнинг аксарияти бу Иттифокимиз федератив давлат Иттифокимиз деб идрок этмоқда. Шунинг учун ҳам Иттифок Шартномаси иложини борица тезроқ имзолашни керак. Таъкидлашди, деб сўзини давом эттирди нотиқ, бугунги Иттифок айниқса эртанги Иттифок 1922 йилдаги Иттифок эмас, биз буни тушуниб турибмиз. Биз шуни равшан аниқлаб турибмизки, Иттифокда бирлашаётган давлатлар мустақилдир, аммо айни вақтда шуни таъкидламоқчимизки, ҳар бир мустақиллик муайян даражада нисбийдир. Жаҳонда мулқлақ мустақил давлатлар йўқ. Агар мустақилликнинг айрим жиҳатлари умумий ҳазинага берилаётган экан, бу жумҳурият ўз мустақиллигини дахл қилишда маҳрум бўлди, деган маънони билдирмайди. Бундай ҳолда умумий мустақиллик вужудга келади.

Шундан кейин нотиқ қуйидаги фикрни таъкидлашди: ҳозирги вақтда умумий жумҳуриятга эмас, балки инсонга нисбатан кераклиги ҳақида жуда диққат этиб бора билан ўйлаш учун катта зарурат вужудга келди. Инсон яхши яшаши лозим. Унга тартиб зарур. Унга зарур иқдорда доридармон ва махсулотлар керак. Бунга ҳар бир алоҳида жумҳуриятдаги нисбатан Иттифок давлати миқёсида амалга ошириш анча осонроқдир. Нотиқ комитет номидан Президент баён этган таъкидларини қўллаб-қувватлади.

Қора дегиз кemasozлик заводи ишлаб чиқариш ир-лашмаси директорининг бир-лашмаси масалалар бўйича ўринбосари, депутат В. И. Лисицкий Президент режасида битта катта камчилиги бор ва у бунга қўйилмаслигини айтиди. Иттифокимизда турли

ҳалқлар ашайди ва ҳозирнинг ўзидаёқ турмушда мустақил давлатлар мавжуд, деб эслатиб ўтди нотиқ. Айни вақтда биз худди эгизаклар сингари биргемиз: бизда муштарак луд муомаласи, ишлаб чиқаришнинг тежан иқтисослашуви ҳамда бир-бирдан жудаласида бўлган минтақаларнинг кенг қўламдаги кооперацияси мавжуд. Меҳнат жамоалари ана шу бирлигимизнинг ўзагидир. Тартиб ва ушшоққилиқнинг худди шу ороқчаларидаги одамлар, умумийиётқоз бозорининг ана шу бўғиндаги меҳнатқашар қачон энди иқсолоҳ, ниҳоят, бизга эркин ва энг асосий — янгича ишлашга имкон беради, деб эркинчи кутмоқдалар.

Нотиқнинг фикрича, жамиятнинг мушкул аҳволга тушиб қолганини асосан иқтисодий негизининг ниҳоятда торлиги билан, ўтти жараёни сусет кечаётганили билан белгиланади. Ҳозир мавжуд бўлган қонунийликда, деб таъкидлади у, мавжуд эътидолатларини барфарақ этидиган усуллардан биронтаси ҳам йўқ, агар аниқ санаб ўтидиган бўлсак, булар ҳўжалик алоқаларини сақлаб қолш ва барқарорлаштириш ҳамда шартномавий нархларни кенг қўламда қўллашдир. Янги йилдан бошлаб бизга энди ҳеч қим ердан бера олмайд, деб ўқтирди нотиқ. Бейфойда ҳўжалик алоқаларининг барқарор бўлиши учун қилинаётган чиқимлар меҳнат жамоаларининг қўнғанини ший-шийдон қилиб қўймоқда.

Ўтти жараёнида билан бошлаб бериш лозим бўлган барча масалалар нега энди сусет ҳал этилмоқда? — деди қўйиб-пишиб нотиқ ва сўзини давом эттирди: қайта қўйиш В. И. Лениннинг «Заводлар — ишчиларга» деган шиориға яна жон ато этди, ҳўш, бу шиор қачон амалга оширилади? Қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши устидан қатъий назорат зарур, деб ўқтирди нотиқ. У, жумладан, қуйидаги таъкидларини айтиди: ССЖИ ва жумҳуриятларнинг Вазирилари Кенгашлари ва Олий Кенгашлари иқтисодий иқсолоҳига оид ҳозиргача қабул қилинган қарорларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашлари керак.

Нотиқ ССЖИ Конституциясининг амал қилишини тўхтатиб қўйиш тўғрисидаги таъкидлар қаттиқ қоралади, шу муносабат билан у реп-онларо гуруҳ сафидан чиққини айтиди.

ССЖИ Вазирилари Кенгашининг Раиси Н. И. Рижков минбарга чиқди.

Ҳозир деярли тўла таркибда шу ерда ҳозир бўлган ҳукумат ССЖИ Президентининг давлатдаги ҳокимият тузилишини ўзгартириш тўғрисидаги таъкидларига эътибор бериш керак, деди нотиқ. Дарҳақиқат, муаммо пишиб етилган, мамлакатда вужудга келган аҳоли аниқ мақсадни қўзлаб тез чора кўришни талаб қилмоқда.

Ҳўш, мамлакатнинг сисбат турмушда ҳозир нима-лар содир бўляпти, ўзи? Жамиятнинг демократиялаш жараёнилари гуриқараб ривожланмоқда, шу билан бир қаторда турли-туман салбий ҳодисалар ҳам бундан қолнишмай гуриқараб бормоқда, бу салбий ҳодисалар аслида жамиятнинг сисбат турмушдаги барча ижобий натижаларини йўққа чиқариб юбормоқда ва ҳозирнинг ўзидаёқ давлатнинг ҳаётий негизларини сақлаб қоллини, инобларини, халқнинг эсон-омонлигини ҳам бевосита хавф остига қўйди. Мамлакат сисбат ва иқтисодий тартибсизликка дучор этилди. Ҳозир Иттифок давлатимиз яшаб қоллиниши ўзи шубҳа остида турибди. Сисбат ва иқтисодий аҳвол шу даражада етдики, башарти барқарорлаштириш юзасидан дарҳол чора-тадбирлар кўришмас, бунинг оқибатлари нима билан туғаш доругмон. Салбий жараёни-лар кучайиб бормоқда, ҳозирча ижобий бўлиши йўқ. Ҳозир ҳамма нарсасдан кўра кўпроқ таъшивлантираётган жиҳат ана шундир.

Бир томондан, биз миллий ўзлигини аниқлаш еписига кучайиб бораётганини, мустақилликка, шахс эркинлигига, турмушимизнинг ҳуқуқини ва халқлик негизларини ривожлантиришга таъиний интилишини кўриб турибмиз. Иккинчи томондан — марказда ва жойларда ҳокимият учун доимий кураш давом этмоқда, баъзан бу кураш миллатчилик ва шовинизм руҳини олмақда. Энг муҳими, шуки, бу курашга халқнинг жуда катта оммаси жалб этилмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ бу нарсаси шунга олиб келдики, ССЖИда ҳақиқатда ягона сисбатий система емирилла бошланди. Мамлакатни тахликага солиб турган кескинлик ана шундан келиб чиқмоқда.

Бу нарсаси кўп жиҳатдан бузуғунчилик жараёнига қайта қўйиш мантанигини издан чиқарганлигини оқибати-дир. Қайта қўйиш жамиятимизни янгиллаш тадбири сифатида, мамлакатимизда неча ўн йиллардан бери мавжуд бўлиб келган ва аллақачон умри тугатган

қондалардан воз кечиб омилли сифатида бошланган эди. Бироқ айрим сисбатий қўшлар қайта қўйиш шиорларини парда қилиб олиб, қандай қилиб бўлмасин иқтисодий тузумни ўзгартиришга ва интилоқларда, Шунинг оқибатида давлат тузилишларининг барча поғоналаридан бошқарув жиловни бутунлай қўлдан бериб қўйилди, ҳокимият ҳаракатсиз қолди, бунёқкорлик ва меҳнат иқкинчи ўринга ўтиб қолди. Аслида ялли бозуғунчилик одат тусига кирмоқда. Бу гал иқтисодийёта ва давлат тузилишига, шунингдек жамиятнинг маънавий ва аҳ-лоқий негизларига тааллуқлидир.

Мана шуларнинг ҳаммаси ҳозирги қўнғимизнинг воқе-лиги бўлиб, бу ҳақда шу минбардан гапириб ўтилди. Бу воқеалиқларнинг алдизларини топиш, аниқ-равшан ва самарали ҳаракат қилиш учун, давлатда ривожланиб бораётган салбий тамойилларини ўзгартириш учун асосий сабабларини очиб ташлаш муҳимдир.

Бедодлик мамлакатни жа-завага солмаслигини қўзлаб иш бошмоқчи керак. Ҳар қандай давлатда бўлгани каби қонуналарга жуда қатъий риор этилишини таъминлаш зарур. Ҳокимиятнинг барча поғоналаридан қонун чиқарувчиликдаги ўтакетган чалқашликлар нима-ларга олиб келганлиги ҳаммага равшан бўлиб қолди, деб ўйлайман. Оқи-батда бу нарсаси давлат тузи-лишларининг ҳам, аҳоли-нинг ҳам қонуналарни инкор этишига айланиб кетди. Ҳеч кечиктирмай қонуналар-нинг устунилигига хусусида би-рагилкада бир тўхтама келиш, бу қонда ваколат-ларини фарқлашга қатъий мувофиқ равишда амал қи-лаётган ҳолатини белгиллаб қўйиш керак. Акс ҳолда умуман ваъизат назорат о-стидан чиқиб кетади. Қўл-марталаб гапиратганларидек марказдагина эмас, жумҳуриятларда, жойлар-да ҳам ваъизат назорат о-стидан чиқди. Бу масала ҳал этилмас экан, қонуна-ларнинг шифатсиз жанти-дан омаворадир, бу жанти-дан аввало иқтисодийёта зарур кўради. Умуман эса бу нарсаси ҳусусида ҳам дав-латнинг нормал ишлашига ҳалоқатли таъсир қидавера-ди, деб таъкидлади совет ҳукуматининг бошлиғи.

Ўйлайманки, бу хусусида Олий Кенгаш ўз сўзини айти-ди, у жумҳуриятларнинг парламентарлари билан би-рагилкада ваколатларини фар-қлаш аниқ белгиллаб олиниш лозим. Мен депутатларнинг Иттифок шартномаси тузил-гунга қадар Конституцияга эид бўлган ҳўжатларнинг та-шид қилишини тўхтатиб қўйиш тўғрисидаги таъки-фини қўллаб қувватлайман.

Биз ҳозир вужудга келган сисбатий ваъизатда ва ҳуқуқий чалқашликда ижроия ҳокимият самарасизлигининг жиҳорини тортишимиз. Бунинг устига мамлакатимиздаги ижроия ҳокимият ҳали ту-зуқроқ шаклланган эмас. Меининг назаримда, барча поғоналардаги ижроия ко-митетлари тўғридан-тўғри нуқўл ҳалқ депутатлари Со-ветлари билан қўйишлб кетганлиги хато бўлди. На-тижада вазиқалар қоришиб кетди, фармойиш беришчи ҳокимият ўрнини ижроия ҳокимият олди, бу эса унинг зиммасидаги масъулиятни соқит қилади ва баттар чал-қашликка олиб боради. Сувий равишда юқоридан қўйишгача бўлган бошқарув-нинг алоқаси узилди. Мам-лакат худудининг қўнғилик қисмида ҳокимиятсизлик ваъизати вужудга келиб, барча бошқарув система-ларини батамом ёки қисман бузиб юборди, деб тўла ишонч ва асос билан қайд этса бўлади.

Гарчи кўп нарсаси шахс-ларга боғлиқ бўлсада, аммо бу соҳадаги иш фақат шах-сларга боғлиқ эмас, балки янги туғилиб келаётган ҳо-кимият тузилишининг ному-каммаллигидадир. Ижроия ҳокимиятнинг тузилиши ҳа-қида аниқ, бир матнолий қарор қабул этиш керак. Шундай қилмай туриб мам-лакатда тартиб ўрнатиб бўлмайди.

Инқирозли сисбатий ваъизат мамлакатнинг иқтисодий аҳ-волига таъсир этмай қола олмаслиги шубҳасиз. Сис-батий тартибсизлик иқтисодий тартибсизликка олиб бора-ди. Иқтисодийётаги ишлар-нинг аҳоли шу даражада ту-шиб қолдики, бунинг бар-қарорлаштириш юзасидан эўр бериб самарали чора-тадбирлар қўрилиши керак. Бу соҳада ҳеч қандай икки-ланлишларга, чора-тадбир-лар халққа ёқмай қоллиш мумкин, деган мулоҳаза-ларга йўл қўйиб бўлмайди. Бунда гаш янада тубанлик-ка тоғиб кетмаслик, ўтти даврининг мана шу мурак-каб даврида иқтисодийётнинг ҳаётга бардошлилигини сақ-лаб қоллиш, сўнгга эса бозор муносабатлари ёрдамида ҳўжалик юритиш самара-дорлигини ошириш ҳақида

Ҳаракат дастурини ўзла-рингиз белгиладингиз ва маълумладингиз, деди Ва-зирилари Кенгашининг Раиси халқ депутатларига му-рожаат қилиб. Иқтисодийёти барқарорлаштириш ва бозор муносабатларига ўтиш-нинг асосий йўналишларида шу дастур баён этилган. Аммо биз ҳаммамиз сисбатий барқарор-лаштириш шартотида янги иқтисодий муносабат-ларга ўттиш мумкинлигини тўла-тўки тушуниб олиниш сисбат керак. Ҳозиргилек мана шундай барқарорлик бўл-маси сисбатий инноқликка эришилган ва дадил бақув-ват давлат ҳокимияти бар-по этилган тақдирдагина ол-га томон ҳаракат қи-ла олишимиз мумкин. Бу — диктатура эмас, аммо ҳозир мавжуд бўлган ҳокимият-сиз ҳаракат тузилма ҳам эмас.

Мамлакатимизнинг баъзи минтақаларида — Болтиқ-бўйида, Кавказортида, Мол-довада нима-лар бўлаётганини кўриб турибмиз. Гарбий Украина-нинг бир қанча ви-лоятларида қонуналар оёқ-ости қилинмоқда, одамлар-нинг ҳуқуқлари ва қадр-қиммати камситилмоқда, давлат бошлиғининг талаб-лари бажарилмапти. Иш қамал қилишларгача ва қу-ролли можораларгача етиб бори. Бу нима — қайта қўйиш жараёними ёки дав-лат қонуналарини тўғридан-тўғри менсимаслик ва де-мократияга ҳўжум қилиши? Мана шуларнинг ҳаммаси яқин вақтлардаги аянчли воқеаларни жуда эсла-тиб турибди, ўшанда ҳам бутун галва майдонлардаги ми-нглилардан, миллатчилик жаъазасидан бошланиб, ин-сон қадр-қимматини топташ ва беҳисоб қурбонлар билан тугатган эди. Ҳар қандай давлатда бундай хатти-ха-ракатларнинг пайи дарҳол қирқиб ташланган бўлур эди. Биз ҳам бу ўринда аниқ ва қатъий позицияга эга бўлишимиз керак.

Биз 1991 йилга қилина-либ боришимиз. Бу йил иқ-тисодий ўттиш одаддан ташқари йил бўлади. Тўла куч билан бўлмасак ҳам, ҳар ҳолда бозор восталари амал қи-ла бошлайди. Бу восталар биз учун ода-т бўлган эмас. Янги солиқ сисбатий ҳам, қарз бериш сисбатий ҳам, мулкчилик муносабатларининг ўзари-лиш ҳам, нарх белгилашга чўқур ўзгартишлар ҳам, шу восталар жумласига кир-ди. Буларнинг ҳаммасини амалга ошириш жуда қийн бў-лади, албатта. Биз даст-лабки қадамлардаёқ бунга ишонч ҳосил қилдик. Афсу-ски, кўп жиҳатдан мен бо-лай айтиб ўтган сабаблар оқиб-атида режани тузиш жара-ёни ҳалдан ташқари қўйи-либ кетди. Мунозара ва баҳ-слар билан ҳалдан таш-қари, кўп вақтнинг ўтказиб ю-бордик, ҳолбуки, халқ ҳў-жалатини келгуси йилга таййирлаш учун шу вақт жуда зарур эди. Ҳозир бар-ча сисбатий нафсониятлари бир чеккага сўриб қўйиб, 1991 йилга режа ва бюджет таъкидлаш ишн, ниҳосига етказишга ҳафсала билан киришмоқчи керак. Меҳнат жамоаларининг нормал иш-лаши учун ҳамма ишни қи-лиш зарур.

Ҳозирги Олий Кенгаш-нинг вазиқаси одадгилдек эмас. Инқироздан қўтилиш иложини топпоқ керак. Топганда ҳам муҳолифлик йўлидан бориш орқали эмас. Шу муносабат билан марказ шаинга айтилган барча гаплар хусусида тўх-талмоқчиман. Марказнинг барбод бўлаётганлиги ҳақи-да ҳам, унинг зуворлигини ҳақида ҳам шу минбардан қайта-қайта гапирилмоқда.

Шундан кейин ҳукумат бошлиғи марказ билан жум-ҳуриятларнинг ўзаро алоқа-сини муаммоларига батафсил тўхтади. Иттифок ҳукума-тини бадном қилишни қатъий рақ қилмаман, деди сўнгра у. Бизни иқтисодий-нинг барқарорлаштириш, бозор муносабатларига ўтиш йўлидаги тўсиқ, бунинг у-стига асосий тўсиқ деб та-вирлашга, ҳамма ва ҳар қандай камчиликлар учун, шу жумладан ўзаранинг уқувсизлиги, аҳоли, халқ ҳўжаллиги ҳаёт қобилиятини таъминлашнинг энг оддий масалаларини ҳал эт-ла ол-масликларни учун гуноҳни бизнинг зиммасига тўн-кашга уриндилар. Бунинг тағиди деб бўлмайди, балки у энг нозик ижроия бў-ғинидан тортиб бутун ҳоки-мият системасини бузишга қаратилган мулқоқо аниқ сисбатий йўлдир. Шунинг у-стига айтиб қўймоқчиман: бугун ижтимоий инноқликка қарши чиқётган, эҳтирос-ларни аниқ олдираётган ишончсизлик уруғларини сочаётган кишилар ўзлари-нинг шахсий манфаатларас-тиклари йўлида миллионлаб кишиларнинг тақдир билан ўйнашмоқдалар, халқ олди-да ўз зиммаларига оғир масъулият олмоқдалар.

Ўйлайманки, Б. Н. Ель-циннинг ССЖИ ҳукумати-ни тинимсиз қилаётган хуруж-лари эндиликда унинг асо-сий фаолияти моҳити ба-либ қолди. Аслида ҳозир қўзлаб турган барча дав-лат тузилмалари ўринга Россия раҳбарияти ҳокимият мар-кази бўлиб қоллишга кўз

қилинмоқда. Аммо бошқа жумҳуриятлар бунга рози бўлармиканлар? Бу — асрлар давомида барпо этилган давлатни барбод қилишга олиб бора-диган бузуғунчилик сисба-ти эканлиги шубҳасиз.

ССЖИ Президенти бугун ҳукуматнинг тузилиши ху-сусида ва унинг давлат хо-кимияти системасидаги ўр-нин тўғрисида ўз таъкидла-рини қиртиди. Йил давоми-да деярли ҳар бир сессия ҳукуматнинг истефогга чи-қилиш тўғрисидаги талаблар билан бошланганди учун ҳам бу масалани ҳал қилиш керак. Бу талаблар олий ижроия ҳокимиятнинг нор-мал ишлашига имкон бер-майди.

Пировардида Н. И. Риж-ков бундай деди: энг юксак масъулият, интизом, тар-тиб, миллий инноқлик жуда бой табиий, илму эё имко-ниятлари мамлакатнинг сис-батий ва иқтисодий инқироз-исканжасидан қўтили оли-ши учун гаров бўлиши ке-рак. Бунинг учун қатъий ҳаракат ва сисбатий ирода керак. Халқ биздан шуни кутмоқда ва талаб қилмоқ-да.

ССЖИ Президентининг бу-ғунги нутқида мамлакатни тангликдан чиқариш учун янги пойдевор бор, деб таъ-кидлади ССЖИ Олий Кенга-шининг қонунчилик комитети раиси Ю. Х. Калинин.

Иттифок билан жумҳури-ятлар ўзаро муносабатлари му-аммосини нотиқ бош масала деб ҳисоблаётганини айтиди. Унинг фикрича, жумҳурият-лар ўз қонуналарининг усту-нилигига эълон қилишлари са-бабни мушкул ваъизат вужуд-га келди. Иттифок қонуна-ларга менсимай муносабатда бўлишмоқда. Бу қонуналар урушунга олиб келди. Ўз де-кларацйаларига таянган айрим жумҳуриятлар аслида Итти-фок парламенти ҳаракатлари-ни йўққа чиқармоқда. Депу-тат бу аҳволдан қийиш йўл-лари тўғрисида фикр юритар экан, бундай деди: жумҳури-ятларнинг аксарияти янги-дан федерацияни тузиш тарафдордир. Эҳтимол, ун-да конфедерация жиҳатлари ҳам бўлар.

Комитет раиси шу фикрни ривожлантириб, Иттифок ва жумҳуриятларнинг муноса-батлари бундан бун қандай бўлиши лозимлиги хусусида ўз мулоҳазаларини айтиди. Унинг фикрича, бу ўринда шу йилнинг 26 апрелида қа-бул қилинган ваколатларни аниқ белгиллаб қўйиш тўғри-сидан қонунга таяниш лозим. Иттифок шартномасини тузиш аниқ қўйилб кетаёт-ган экан, ушбу қонунни яна бир нарра қўриб чиқиб, ке-лиштириш комиссиясини ту-зиш керак бўлади. Бунинг натижасида бир қўнимга ке-линадиган бўлса, шундан ке-лини уни сўзсиз бажариш керак. Агар бирон-бир жум-ҳурият бу қарорни бажар-маса, у ҳолда, нотиқнинг фикрича, Президентлик ҳо-кимиятнинг бутун куч-қу-дратини ишга солиш лозим бўлади. Президентнинг идора-усулдари жорий этишдан мақ-садимиз ҳам шу эди, деди у.

Нотиқ нутқининг бир қис-мини мамлакатда тартиб ў-рнатиш муаммосига бағиш-лашди. У ССЖИ Давлат ҳаф-сизлиги комитетида иқтисо

НУТҚЛАР КУНДАЛИГИ

назарини билдирди.
Уларнинг барчаси милли
турғисдаги қонуниинг
бўл қилиниши унинг и
даги жобий ўзгариши
нинг пайдовори, жамоат
қуқ-тартиботини, ўз
тон фуқаролари қадри
матини, ҳаёти ва мол-
нини муҳофаза этиш ба
сидаги фаолиятини қатъ
ва ҳар томонлама яхши
учун пухта негиз сифати
мулқало долларб эканлиг
таъкидладилар. Нутқла
жумҳуриятда ҳуқуқни
ҳўфаза қилиш борасид
жами ишлар самардорли
ни ошириш аяни ҳозир
илгарии андозларни қатъ
ят билан бузиш ва си
жиқадан аниги иктим
мурисдан қилиш такли
қилириш, бозор томон с
бурлиқ, иқтисодий ва си
тимоий турмушининг ба
ҳозорлариде юз бераёт
туб ўзгаришлар тупфа
золага келган ҳозирги ба
рор назиянда айниқса, мо
ва ҳаётий зарур эканли
таъкидладилар. Нотиқлар
нун лойиҳасининг мо
ларига аниқ-равшан так
лар ва тузатишлар қил
дилар, масқув қонуни
чиктирмай қабул қилиш
қучга киритиш лозим д
яқдил фикр билдирдила

йин харбий қисмлардаги иш хуриятдан қақрилган гитилар билан уршувларга ил ўтагиллигини айтиб, эидентинг харбий хизмати ўташга тааллуқли фармони тўғрисидаги хабар йинларни хушнуд этганлиги таъкидлади. Нотийх ҳужўт ўз вақтида қабул қилинганлигини уқтириб, журият харбий комиссарлар тўғрисидаги низоом моддаси бир қанча қўшимча қилиди. Йигитларни армияга қиришни ташкил этиш, йин комиссарларни маълум билан таъминлаш ва унинг бюджети билан боғлиқ қанча муҳим масалаларни қўхтади.

рияти кенгаш ҳудудий қараша қўшқоқларини ушбу мулкни деб эълон қилиш тўғрисида ўйлаб кўриш керак бўлади.

Депутат И. Т. Алиев ҳаллий кенгашлар ҳудудий тўғрисидаги оқилона эъломига шубҳа билдирди. Кенгашлар, уларнинг роя комитетлари ва бўлинмалари ишида вазифадор ва баколатлар аниқ қўйлаб қўйилмаган. Улар сессияларидан наф кам.

Маҳаллий кенгаш равозонига номзодлар ташта, раис сайлашга ўзига кўра талабнам билан ёндашиш керак. Билан доираси кенг, маҳаллий бўлиши лозим. Кенгаш раснингиз вазифадорини ҳам аниқ белгилаб қўйиш керак. Ушбу ни нукул ташкилий қўйлаб билан ортиқча қилиб қўймаслик керак бўлади.

Депутат А. В. Горнос қонун лоийҳасининг қанча моддаларига тўғралиш ва ўзгаришлар қўйлаб тўғрисида аниқ тақлиб айтиди.

(ЎЗАТ)

ва қўшни вилоятлар— Фарона, Наманган, Уш ва бошқаларда фаол меҳнат қилмоқдалар.

Билим юртимизда ўқувларга пухта билим берилган бирга уларнинг мунли дам олишлари, ксириларини эгаллашларига алоҳида шароит яратилаётган 20 дан ортиқ тўғарақда д

М. ҚУРБОНОВ

«Обуна-91»

(Давом. Боши биринчи бетда).

Жумҳуриятдаги ҳунар-техника билим юрларини тамомлаб чиқарган талабалар маълум разрядга эга, деган ҳужжат олаётган бўлсалар-да, у ёки бу тармоқ корхонасида эркин ишлаб кетолмаётган. Сабаби битта — улар етарли касб маълумоти, амалий ишга тайёр эмаслар. Бизнингча, ўқув жараёнида талабалар амалий машғулотларда кўпроқ бўлишлари керак. Улар бирор буюмин ясаши киришадиган олдидан мазкур тармоқ иши билан кенгроқ таништириб боришди, қўл билан тутиб, кўз билан кўриб пишиб боришлари лозим. Ҳунар-техника таълими соҳасида бозор иқтисодиёти талаблари асосида ўқув жараёнини ишлаб чиқаришга яқинлаштириш чораларини кўриш зарур. Бу — сира кечиктириб бўлмайдиган вазифа.

Шу ўринда яна бир ҳақиқатни ҳам тан олиш керак. Қадим-қадимдан Шарқда, жумладан, бизнинг ҳудудимизда уста-шогирдлик мактаблари бўлган. Афтидан, ишчи-шогирдлар тайёрлашдаги бу анъанани рағбатлантириб боришни ҳозир ҳам унутмаслигимиз керак. Тошкент тепловоз ремонт заводининг моҳир тоқари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдушукур Қодиров — ўнлаб шогирдлар тайёрлаган мақолаки мураббий. У шогирд тайёрлабгина қолмай, темир йўл техникасига меҳр қўйган, илгор тажрибаларни ардоқлайдиган, ишчи анъаналарини қадрлайдиган етук ёш кадрлар тайёрлаш зарурлигини ҳам сира унутмасди.

Бугунги ишчилар — бўлажак бозор иқтисодиётининг бунёдкорлари, жонқуварлари, яратувчилари, овқат турғувчилари. Уларнинг маълумоти, иқтисоди, билими, техникани ишлаб билиш маҳорати шунга яраша бўлиши лозим. Бу соҳада тармоқ корхоналарининг меҳнат жамоалари, раҳбарлари обдон ўйлаб кўришлари, шунга яраша изчил тадбир-чораларни кўришлари зарурат бўлиб қолди.

Жумҳурият ишчиларининг бунёдкорлик, яратувчилик қобилиятларига шубҳа билан қараётганларнинг мулоҳазасига тасмадан қаршимиз. Баъзан, билиб-билмай Ўзбекистонда асосий иш пахтачиликдан иборат, саноат ишчилари ўқувсиз, деган оғандида ҳақиқатдан йироқ мингиллашлар эшитилади. Бундай сарфатсизлар четдан ишчи келтирилмаса, жумҳурият саноатини тебратолмайди, деган хусусий даъволарини тикиштиришга ноўрин уринмоқдалар. Бўлмаган гап. Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида таъкидланганидек, ҳаликимиз — истеъдодли халқ, у замонавий ишлаб чиқаришни, электроникани, ускунадорликни, илм-фан ва меҳнат сарфи кўп-лаб талаб қилинадиган бошқа саноат тармоқларини ўзлаштириш олишга қодир.

Совет ҳокимияти йилларида жумҳурият ишчилар синфи катта тараққиёт йўлини босиб ўтганининг ҳеч ким инкор этолмайди. Ишчи ўз иқтисодий қобилиятларини чинакам йўналтирса, у катта масалаларни ҳал эти олишга шубҳа йўқ. Бунга ишчида муассамлашган маҳорат, ўз касбияга садоқат ва фидойилик қаролат бериб турибди. Бугунги ишчи ўз билим-донлигини, амалий қўлчанлигини, тажрибаси орқали муҳандислар билан масала талаша олади, зўжик олиқларининг назарий хулосаларини амалиётга тадбиқ этишда ўз тузатишларини кирити олиш қобилиятига ҳам эга. Жумҳуриятимиздаги юзлаб ишчилар чинакам иқтисодий иш — рационализаторлик, иxtиро-чилик билан астойдил шуғулланибётганлари ва бунда муайян ютуқларга эришадиганлари шунинг ифодаси эмасми!

Тўғри, Ўзбекистон — пахтакор ўлка. Унинг донг-довруғи пахтадан. Лекин Ўзбекистонда азал-азалдан темирчилик, мисгарлик, заргарлик, сополсозлик, чинипазлик билан ҳам шуғулланилган. Сўзаналар ишлаб чиқарилган, мусиқа асбоб-

Малика Умаровани топиш унчалик қийин бўлмади. У Охунбобоев номи колхозининг суттоват фермасида лаборант бўлиб ишлар экан.

— Сизни жуда ўқинишни деб таърифлашди. — Гапнинг пундасини айтиб қўя қолдим. — Ўн бешга яқин рўзнома ва ойномаларга обуна бўлибсиз...

— Тўғри, — деди Малика, — шунинг аниқлаш учун қидириб юрибсизми мени?

— «Совет Ўзбекистонига ҳам обуна бўлдингизми?»

— Биринчилардан бўлиб! — деди Малика. — Умуман «Совет Ўзбекистонига» ўн икки йилдан бери ҳар йили обуна бўламан.

— Сабаби борми?

— Ҳали мактаб ўқувчиси эканлигимда бу рўзномани яхши билардим. Дадам ҳам мактабтарафат эдилар. Бир талаф рўзнома, ойномаларга эзилардилар. Лекин «Совет Ўзбекистонини» алоҳида меҳр билан ўқидилар. Каерда бўлсалар ёиларида шу рўзнома бўларди. Унга жуда ўрганиб қолганмиз. Ҳозир ҳам «Совет Ўзбекистонини» аравқасам, худди дадамнинг овозларини эшитгандек бўламан.

— Қизим, бу ўзимизнинг рўзномаси. Яхшилаб ўқиб, маъинини қақш қил керак. Биласанми, бу рўзномада қиллар йилнинг ҳар йили обуна бўламан.

— Сабаби борми?

— Ҳали мактаб ўқувчиси эканлигимда бу рўзномани яхши билардим. Дадам ҳам мактабтарафат эдилар. Бир талаф рўзнома, ойномаларга эзилардилар. Лекин «Совет Ўзбекистонини» алоҳида меҳр билан ўқидилар. Каерда бўлсалар ёиларида шу рўзнома бўларди. Унга жуда ўрганиб қолганмиз. Ҳозир ҳам «Совет Ўзбекистонини» аравқасам, худди дадамнинг овозларини эшитгандек бўламан.

— Қизим, бу ўзимизнинг рўзномаси. Яхшилаб ўқиб, маъинини қақш қил керак. Биласанми, бу рўзномада қиллар йилнинг ҳар йили обуна бўламан.

— Сабаби борми?

— Ҳали мактаб ўқувчиси эканлигимда бу рўзномани яхши билардим. Дадам ҳам мактабтарафат эдилар. Бир талаф рўзнома, ойномаларга эзилардилар. Лекин «Совет Ўзбекистонини» алоҳида меҳр билан ўқидилар. Каерда бўлсалар ёиларида шу рўзнома бўларди. Унга жуда ўрганиб қолганмиз. Ҳозир ҳам «Совет Ўзбекистонини» аравқасам, худди дадамнинг овозларини эшитгандек бўламан.

— Қизим, бу ўзимизнинг рўзномаси. Яхшилаб ўқиб, маъинини қақш қил керак. Биласанми, бу рўзномада қиллар йилнинг ҳар йили обуна бўламан.

— Сабаби борми?

— Ҳали мактаб ўқувчиси эканлигимда бу рўзномани яхши билардим. Дадам ҳам мактабтарафат эдилар. Бир талаф рўзнома, ойномаларга эзилардилар. Лекин «Совет Ўзбекистонини» алоҳида меҳр билан ўқидилар. Каерда бўлсалар ёиларида шу рўзнома бўларди. Унга жуда ўрганиб қолганмиз. Ҳозир ҳам «Совет Ўзбекистонини» аравқасам, худди дадамнинг овозларини эшитгандек бўламан.

— Қизим, бу ўзимизнинг рўзномаси. Яхшилаб ўқиб, маъинини қақш қил керак. Биласанми, бу рўзномада қиллар йилнинг ҳар йили обуна бўламан.

— Сабаби борми?

— Ҳали мактаб ўқувчиси эканлигимда бу рўзномани яхши билардим. Дадам ҳам мактабтарафат эдилар. Бир талаф рўзнома, ойномаларга эзилардилар. Лекин «Совет Ўзбекистонини» алоҳида меҳр билан ўқидилар. Каерда бўлсалар ёиларида шу рўзнома бўларди. Унга жуда ўрганиб қолганмиз. Ҳозир ҳам «Совет Ўзбекистонини» аравқасам, худди дадамнинг овозларини эшитгандек бўламан.

— Қизим, бу ўзимизнинг рўзномаси. Яхшилаб ўқиб, маъинини қақш қил керак. Биласанми, бу рўзномада қиллар йилнинг ҳар йили обуна бўламан.

— Сабаби борми?

— Ҳали мактаб ўқувчиси эканлигимда бу рўзномани яхши билардим. Дадам ҳам мактабтарафат эдилар. Бир талаф рўзнома, ойномаларга эзилардилар. Лекин «Совет Ўзбекистонини» алоҳида меҳр билан ўқидилар. Каерда бўлсалар ёиларида шу рўзнома бўларди. Унга жуда ўрганиб қолганмиз. Ҳозир ҳам «Совет Ўзбекистонини» аравқасам, худди дадамнинг овозларини эшитгандек бўламан.

— Қизим, бу ўзимизнинг рўзномаси. Яхшилаб ўқиб, маъинини қақш қил керак. Биласанми, бу рўзномада қиллар йилнинг ҳар йили обуна бўламан.

— Сабаби борми?

— Ҳали мактаб ўқувчиси эканлигимда бу рўзномани яхши билардим. Дадам ҳам мактабтарафат эдилар. Бир талаф рўзнома, ойномаларга эзилардилар. Лекин «Совет Ўзбекистонини» алоҳида меҳр билан ўқидилар. Каерда бўлсалар ёиларида шу рўзнома бўларди. Унга жуда ўрганиб қолганмиз. Ҳозир ҳам «Совет Ўзбекистонини» аравқасам, худди дадамнинг овозларини эшитгандек бўламан.

— Қизим, бу ўзимизнинг рўзномаси. Яхшилаб ўқиб, маъинини қақш қил керак. Биласанми, бу рўзномада қиллар йилнинг ҳар йили обуна бўламан.

лари тайёрланган, уй шароитида миллий ҳунармандчилик, ўймакорлик, тўқувчилик, пичоқчилик билан банд бўлинган. Ҳозир Ўзбекистон ишчиси самолётлар ясаб, мураккаб электрон-техника воситалари тайёрлаб, металлургия, кимё, энергетика тармоқларида қилни қирққча ёриб ишлаб олиш маҳоратини намоён этмоқда.

Афсуски, жумҳурият ишчилар синфининг иқтисодиёт тараққиётига қўшадиган ҳиссаси баракасига салбий таъсир кўрсатган жўхатлар ҳам борки, бундан кўз юмиб бўлмайди. Бу аввало, қурилишларини материал, корхоналарини ҳам ашё ва ускуналар билан таъминлашдаги узлишлардир. Кейинги пайтда Иттифокдаги корхоналар жумҳуриятимиз корхоналарига хом ашё ва ускуналар етказиб бериш жадвалларини кўпол тарзда бузадиган, ўзларига зарур нарсалар етказиб берилган тақдирдагина шартнома мажбуриятларини адо эта-

ҲИСОБИНИ БИЛМАГАН—
ҲАМЁНИДАН АЙРИЛАР

жақларини писанда қилиб қўя бошладилар. Бу — жумҳурият халқ ҳўжалигининг барқарор ишлашига ҳалакат берапти. Тезкиллаш жоизки, бозорга ўтиш шароитида иқтисодий массўлиятини тўбдан ошириш керак.

Биз юқорида жумҳуриятнинг иқтисодий, меҳнаткаш, бунёдкор, яратувчи, янгилликка чанқок ишчилар синфи ҳақида баъзи мулоҳазаларини битдик. Ўйлаймизки, «Совет Ўзбекистонини» рўзномасини кўпдан ўқиб келаётган ёки унга эндигина обуна бўлган муштарийлар бизнинг бу фикримизни тўлдирадидилар. Улар ўз ҳаётларидан, ўз ишларидан, корхоналари, меҳнат жамоаси турмуши, ҳамкасблари фаолияти ҳақида номаляр йўллаб, қўндалик рўзномамиз мазмун-мундарижасини бойитиб боришга ҳисса қўшадилар. Чўнки рўзнома — халқ минбари. Унда ишчилар, муҳандислар, қурилиш ишлаб чиқариши ва транспорт жаҳазлари билимдонлари-ю, амалиётчилари ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини баҳам қўришлари, яхши тажрибаларини ўртоқлашувлари бошқаларга ҳам фойдали. Шунингдек, юзга келган муаммоларини асосан, балки уларни бартараф этиш ҳақидаги катта-кичик тақлиф-мулоҳазаларини йўллашларига илҳамчи.

Кеча тахририятимиз рўзноманинг 30 йиллик қадрдони Нейматжон Муъиновдан мактуб ва мақола олди. Мактуб муаллифи 1991 йил учун «Совет Ўзбекистонини» рўзномасига аша обуна бўлгани ва рўзномани ўз ҳаёти, фаолиятида ўйнаган ролини таъкидлаб: «Сизнинг экскаватор заводидан бот-бот ёздиган жамоатчи Мўхбирингиз — ўша вақтдаги уста энди техника фанлари доктори, профессор. Кибернетика илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг муовини» дейиш ҳам унутмаган. Мақолаеси эса ишчи ва муҳандисларнинг бозор мўносаблари шароитидаги ҳамкорлиги масалаларига бағишланган бўлиб, уни яқин орада рўзнома саҳифасида ўқиб қоласиз.

ҚАРС ИККИ
ҚўЛДАН

«Ленин учқунини ўқидиган бўлишди. — Қийин бўлмади! Ахир барча наشرларнинг нархи ошган!»

— Бундай деб ўйласак фақат ошатланмиш учун яшашмига тўри келади. Кишига маънавий бойлик ниҳоятда зарурку!

— «Совет Ўзбекистонининг ўн икки йиллик ўқувчиси сифатида рўзнома ҳақидаги фикрларингизни билсам дедим...

— Кўпчилик «бу коммунистларнинг газетаси, коммунистлар ёзилсин, деган гапни айтади. Асло бундай эмас! Партиямиз фақат коммунистлар тақдирини ўйлашга йўл қўйди, халқ тақдирини ўйлашга йўл қўйди».

Малика Умарова сингари рўзномамизни астойдил яхши кўрган муштарийларимиз озмунчами? Уларнинг сафи, албатта, кўпаяди. Бунга шубҳа қилмаймиз. Ўз навобатда рўзнома муҳарририяти ҳам уларнинг ишончини оқлашга, рўзнома яна ҳам ўқинишни бўлиб чиқиш учун тинмай изланади. Хуллас, қарс икки қўлдан!

Т. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Тошкент райони.

МУҲТАРАМ муштарий! Турли мавзуларда тайёрлаб қўйилган, тайёрланган ва янги йилдан бошлаб рўзнома саҳифаларида ёриш мўлжалланган хабар, мақола, репортаж, суҳбат ва очеркларнинг асарияти корхоналарнинг ишчилари, бинокорлар, транспорт тармоқлари заҳматкашлари фаолиятига бағишланади.

Қисқаси, рўзнома — жумҳурият кўп қиррали ҳаётининг ойнаси. Жумҳуриятда юз бераётган янгилликлардан вақтида хабардор бўлиш учун, яхшиси, ўзингизга яқин жойдаги «Союзпечать» бўлимига бориб 17 сўм 40 тиын тўласангиз киёфия — бир йил мобайнида «Совет Ўзбекистонини» ҳаёти-нингизга ҳар кўни кириб келаверади. Тўғри, бозор иқтисодиёти шароитлари тақозоси билан рўзнома нархи сал қимматлашди. Лекин озгина қимматлашгани маълум келмас, деб ўйлаймиз. Чўнки рўзномадан 2—3 та қизик ва фойдали ма-

қолани ўқиш билан унинг ҳиссаси чиқиб кетишига қафолат берамиз.

Қолаверса, рўзнома тахририяти 1991 йил иқтисодий режасини Сизнинг истақларингизни ҳисобга олиб тузаетир. Улардан айримлари ҳақида андак тўхтаб ўтамиз. «Яхши устоз — отадан улуг» деган руқн материаллари ишчиларнинг мураббийлари, устозлар ҳақида баҳс этса, «Отамиз — темирчи ўган» деган руқн остидаги материаллар миллий ҳунармандчиликнинг аҳволи ва истиқболи билан таништирилади. Бундан ташқари, «Ҳисобини билмаган — ҳамёнидан айрилар» (бозор иқтисодиёти), «Иқтисодий мустақиллик чорраҳаларидан», «Водий истиқболи: тақриба ва муаммо» (Фарғона водийси вилоятларида иш жойлари барпо этиш), «Қишлоққа сув ва газ» ҳамда бошқа масалалар ўткир қилиб қўйилмоқчи.

ДАРВОҚЕ, муштарийларга яна бир маслаҳатли гап. Бўлимиз шу чоққа саноат, капитал қурилиш ва транспорт бўлими номи билан юритилиб келди. Энди қайта қуриш шарофати билан бўлим номини ўзгартиш керакмикин, деган мулоҳазамиз ҳам бор. Нарй ўйлаб-бери ўйлаб, бўлимнинг номини «Индустриал иқтисодиёт бўлими» деб атамоқчи ҳам бўлидик. Лекин баъзи ҳамкасбларимиз: «Яхши-ю, индустриал сўзи қалай бўларкин» деган мулоҳаза ҳам билдиришди. Сизга қолса, бўлимнинг номини нима деб атаган бўлардингиз?

Хуллас, азиз муштарий, Сиз билан дўппини ерга олиб қўйиб йўллайдиган, маслаҳатлашадиган ишларимиз кўп. Гапнинг иделлоси, Сизнинг йўриқларингиз, тузуқларингиз, хат, хабар, мақолаларингизга кўз тикиб турибмиз. Чўнки рўзнома — Сизники, мақолалар лаб-пунжини тўғрилаш иши бизники.

Жўра ХОЛҚОСИМОВ,
саноат, капитал қурилиш ва транспорт бўлими мўдир.

ХАЙРАЛИ
ТАШАББУС

АФГОНИСТОНДА ҲАЛОК БЎЛГАН ТОШКЕНТЛИК ЖАНГЧИЛАРНИНГ ОИЛАЛАРИ «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОН» РЎЗНОМАСИГА БЕПУЛ ОБУНА ҚИЛИНДИ.

Афғонистонда жанг қилган фахрийлар уюшмаси Ўзбекистон жумҳурият бўлимаси халок бўлган жанговар дўстларининг оилаларига ўзига хос ҳиммат кўрсатишди. Бўлимнинг Тошкент комитети ёрдамида афғон жангларида шахид бўлган тошкентлик жангчиларнинг оилаларидан 71 таси аниқланиб, улар «Совет Ўзбекистон» рўзномасига, 84 оила «Ташкентская правда»га бепул обуна қилинди.

— Бу қарор бўлимга бошқаруви навишланди бир овоздан қабул қилинди, — дейди афғончи фахрийлар уюшмаси Ўзбекистон бўлимаси раиси Эркин Пулатов. — Газета ва журналларга обу-

на нархи ошиб кетгани энг аввало кам даромадли оилаларга моддий қийинчилик туғдиришини яхши тушунамиз. Ҳалок бўлган афғончиларнинг кўпгина оилалари кам даромадлилар сирасига кириди. Жанговар дўстларимиз ҳақини ҳурмати шундай қарорга келдик. Бўлимимиз ҳисобидан уларнинг оилаларини жумҳуриятда энг обрўли наشرларга обуна қилдик. Ҳозир биз шундай оилаларга, жумладан, камхарж афғончи дўстларимизга моддий ва маънавий ёрдам беришнинг бошқа шакллари ҳам ўйлаб кўряпмиз.

Жўра ХОЛҚОСИМОВ,
саноат, капитал қурилиш ва транспорт бўлими мўдир.

Реклама ва эълонлар

ОБЛИГАЦИЯЛАРИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ

1982 йилги давлат ички ютуқли заеми

71-ТИРАЖИНИНГ РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

ТИРАЖ 1990 йил 15 ноябрда Ленинград

ШАҲРИДА УЯНАЛДИ

Заминнинг аслик бир разряддаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди.

серия номера	облигация номера	кўтуқ миқдори (сўм билан)	серия номера	облигация номера	кўтуқ миқдори (сўм билан)	серия номера	облигация номера	кўтуқ миқдори (сўм билан)
200542	1—100	300	230149	027*	1000	260955	1—100	300
201096	1—100	300	230356	1—100	300	261415	039*	5000
201401	018*	1000	231174	018*	5000	261463	1—100	300
201566	072*	5000	232474	1—100	300	261729	1—100	300
201788	017*	2500	232529	1—100	300	261885	1—100	300
201867	063*	5000	233436	1—100	300	262258	039*	2500
202266	093*	5000	233679	1—100	300	263335	1—100	300
203814	1—100	300	233717	016*	2500	263879	1—100	300
204717	1—100	300	235006	076*	5000	263897	033*	5000
204898	030*	5000	235072	069*	5000	264708	1—100	300
206109	044*	1000	235138	1—100	300	265002	075*	1000
206299	1—100	300	235541	076*	5000	265418	087*	1000
206419	066*	2500	235982	1—100	300	267551	090*	5000
206434	009*	2500	236318	037*	5000	267592	076*	2500
207037	075*	2500	236972	1—100	300	267722	1—100	500
207524	028*	2500	238302	1—100	300	267826	1—100	300
209444	1—100	300	239327	1—100	500	268735	090*	1000
209651	045*	2500	239432	1—100	300	269648	071*	2500
209858	1—100	300	239465	036*	2500	270539	1—100	300
209882	100*	5000	239581	1—100	500	270655	046*	2500
210230	1—100	300	240292	052*	5000	270708	066*	2500
210418	1—100	300	240644	064*	2500	272386	1—100	300
211035	077*	2500	240938	090*	1000	272702	041*	2500
211463	016*	2500	241314	1—100	500	274018	004*	1000
212015	027*	1000	241529	1—100	300	274158	1—100	300
212036	1—100	300	241929	098*	5000	274620	001*	2500
212133	055*	5000	242533	015*	2500	275059	093*	1000
212443	1—100	300	242554	053*	2500	275982	058*	5000
215828	074*	5000	242720	090*	5000	276182	1—100	300
216394	1—100	300	242733	065*	1000	276287	1—100	300
216513	033*	2500	242981	1—100	300	276716	1—100	300
216604	077*	2500	243633	085*	2500	277648	1—100	300
218131	1—100	300	243851	020*	1000	277875	054*	1000
218891	062*	1000	243896	1—100	300	278183	013*	2500
220023	072*	2500	245550	079*	2500	278765	1—100	300
221084	071*	1000	245745	043*	5000	278808	1—100	300
221428	1—100	300	245825	060*	5000	279704	1—100	300
221953	020*	5000	245873	065*	5000	281365	079*	2500
222019	1—100	300	246218	032*	2500	282806	015*	5000
222674	089*	5000	246223	025*	1000	282970	1—100	300
222769	1—100	300	246477	022*	2500	283418	060*	2500
222849	080*	2500	247382	099*	1000	283532	1—100	500
223362	1—100	500	248121	058*	2500	283739	1—100	300
223363	069*	2500	248568	074*	2500	285812	1—100	300
223417	082*	1000	251207	1—100	300	286762	045*	1000
223799	1—100	300	251252	066*	5000	287010	1—100	300
224040	087*	5000	252099	085*	5000	287615	040*	2500
224520	1—100	300	253896	1—100	300	288588	1—100	300
224743	1—100	300	254604	1—100	300	288667	010*	1000
225045	1—100	300	254758	1—100	300	289533	1—100	300
225202	1—100	300	255300	036*	2500	290129	1—100	300
225519	1—100	300	256112	088*	2500	290946	040*	5000
225525	060*	2500	256322	001*	1000	291121	096*	2500
225812	069*	2500	256521	093*	5000	292907	022*	2500
226184	032*	5000	256550	020*	5000	293253	011*	1000
226222	036*	2500	256647	020*	2500	293540	030*	2500
226896	084*	5000	257069	045*	2500	295269	1—100	300
227389	1—100	500	257374	1—100	300	296363	019*	2500
227462	076*	1000	258509	099*	2500	296931	1—100	300
228133	097*	5000	258665	1—100	300	297458	1—100	300
228697	054*	5000	259080	078*	1000	297536	015*	1000
228953	1—100	300	259216	018*	2500	298183	1—100	300
228984	091*	2500	259262	046*	1000	298498	009*	2500
229825	1—100	300	259273	060*	2500	298775	1—100	300
229825	091*	2500	259708	1—100	300	298818	062*	1000
229876	064*	2500	260593	1—100	300	299453	1—100	300
229925	083*	2500	260739	099*	1000	299940	1—100	300